II

(Besluiten waarvan de publicatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE
van 11 mei 1999
betreffende de steun die in Italië wordt toegekend in de suikersector

(kennisgeving geschied onder nummer C(1999) 1363)

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(1999/605/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 88, lid 2, eerste alinea,

Na de belanghebbenden overeenkomstig voornoemd artikel van het Verdrag te hebben verzocht hun opmerkingen te maken [1],

Overwegende hetgeen volgt:

I. PROCEDURE

(1) Op 15 februari 1995, 27 juni 1995 en 27 juli 1995 heeft de Commissie een klacht ontvangen betreffende steun die door Italië zou zijn toegekend aan bedrijven die eigenaar zijn van twee suikerfabrieken.

(2) Bij brief van 22 augustus 1995 heeft de permanente vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de betrokken steunmaatregelen bij de Commissie aangemeld.

(3) Bij brief van 25 november 1996 heeft de Commissie Italië in kennis gesteld van haar besluit om de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag in te leiden ten aanzien van de in titel II beschreven steunmaatregelen. De Commissie verzocht Italië bij deze brief tevens haar opmerkingen binnen een maand na de kennisgeving van de brief mee te delen.

(4) Het besluit van de Commissie om de procedure in te leiden, is bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* [2]. De Commissie heeft de andere lidstaten en de andere belanghebbenden verzocht hun opmerkingen in verband met de betrokken steunmaatregelen mee te delen binnen één maand na deze bekendmaking.

(5) Italië heeft bij brief van 3 april 1997 voorafgaande opmerkingen meegedeeld. Op 8 juni 1998 heeft Italië uitvoerige opmerkingen meegedeeld in verband met de door de Commissie ingeleide procedure.

(6) Op 17 april 1997 heeft de Commissie opmerkingen ontvangen van een bedrijf dat werkzaam is in dezelfde sector als de twee bedrijven waaraan de betrokken steun is toegekend en zij heeft deze opmerkingen aan Italië meegedeeld.

II. BESCHRIJVING VAN DE STEUNMAATREGELEN

(7) De steun waarvoor de Commissie de procedure heeft ingeleid, is toegekend aan bedrijven die eigenaar zijn van twee suikerfabrieken, één te Celano (zie onderdeel A) en één te Castiglion Fiorentino (zie onderdeel B). De betrokken steun is toegekend nadat de Commissie eerder de in de onderdelen A en B omschreven steunmaatregelen van de overheid had goedgekeurd als steun voor herstructurering van de twee bedrijven. De tussen haakjes vermelde data hebben betrekking op de besluiten van het Interministerieel Comité voor de economische programmering (het „CIPE") waarbij de betrokken steun is toegekend.

(8) Alle steun is verleend via RIBS SpA (hierna „RIBS" genoemd), een openbare naamloze vennootschap voor steunverlening in de agrolevensmiddelensector.

(9) Volgens de door Italië verstrekte gegevens wordt de juridische grondslag voor het verlenen van de steun gevormd door de wetten nr. 700/83 en nr. 209/90 die de steunverlening door RIBS regelen en voorzien in een nationaal herstructureringsplan voor de suikersector in Italië, hoewel sommige van de steunmaatregelen niet beantwoorden aan het type van de steunmaatregelen waarin bij deze wetten is voorzien.

[1] PB C 88 van 19.3.1997, blz. 4.
[2] Zie voetnoot 1.

Het nationaal plan voor de herstructurering van de suikersector 1984/1985-1989/1990 en de verlening ervan

(10) Bij brief van 15 mei 1984 had de Commissie Italië haar besluit aangaande het nationaal plan voor de herstructurering van de suikersector voor de jaren 1984/1985 tot en met 1989/1990 (hierna „PN 84/90" genoemd) meegedeeld. Omdat in dit plan slechts een algemene beschrijving van de doelstellingen en van enkele voorwaarden was gegeven, zonder details die het mogelijk hadden moeten maken om de verenigbaarheid van de steunmaatregelen concreet te beoordelen, had de Commissie, toen zij de Italiaanse autoriteiten meedeelde dat zij geen bezwaar had tegen wet nr. 700/83, zich evenwel het recht voorbehouden om de specifieke uitvoeringsplannen van voornoemde wet, die afzonderlijk moesten worden aangemeld overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het Verdrag, achteraf aan een onderzoek te onderwerpen.

(11) Op basis van het PN 84/90 heeft Italië twee specifieke steunverleningsplannen aangemeld voor de herstructurering van, respectievelijk, de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino en van de installaties van Celano en Strongoli. De twee projecten zijn door de Commissie goedgekeurd bij brief van 13 december 1984 en 5 augustus 1985.

(12) De betrokken twee plannen hadden betrekking op, respectievelijk:

voor de uitvoering van investeringen voor de herstructurering van de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino:

a) een participatie van RIBS in het kapitaal van de vennootschap Zuccherificio Castiglionese SpA („Castiglionese") voor een bedrag van 12 miljard ITL;

b) de toekenning van een lening met rentesubsidie door de RIBS aan deze vennootschap voor een bedrag van 24 miljard ITL;

voor de uitvoering van investeringen voor de herstructurering van de suikerfabrieken van Celano en Strongoli:

a) een participatie van RIBS in het kapitaal van de vennootschap Nusam SpA („Nusam") voor een bedrag van 10 miljard ITL;

b) de toekenning van een lening met rentesubsidie door RIBS aan deze vennootschap voor een bedrag van 35 miljard ITL.

(13) De looptijd van dit eerste nationaal plan voor de herstructurering van de suikersector werd verlengd tot het einde van het verkoopseizoen 1990/1991. De Commissie heeft deze verlenging goedgekeurd bij brief van 20 juni 1991 en verklaarde zich principieel akkoord met de aanpassing van het plan van 1984 voor de periode van 1991/1992 tot en met 1995/1996, waarbij zij zich opnieuw het recht voorbehield om haar standpunt over de maatregelen die ter uitvoering van het herstructureringsplan zouden worden genomen en die ook moesten worden aangemeld uit hoofde van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, te herzien.

(14) In de desbetreffende beschikking verzocht de Commissie Italië ook geen verbintenis aan te gaan ten aanzien van de potentiële begunstigden van de steun voordat zij een uitspraak over de in het herstructureringsplan bedoelde maatregelen had gedaan. De steunmaatregelen waarop de onderhavige beschikking betrekking heeft, moeten worden gezien in deze context, omdat ze zijn toegekend tijdens de uitvoeringsperiode van het nationaal plan voor herstructurering van de suikersector en Italië van oordeel is dat zij in overeenstemming zijn met dit plan.

A. ***Steun voor de fabriek van Celano***

(15) De steun voor de herstructurering van de suikerfabriek van Celano is aanvankelijk toegekend aan Nusam, en vervolgens aan de vennootschap Sadam Abruzzo SpA (hierna „Sadam Abruzzo" genoemd) van de Sadamgroep die op 17 december 1991 het bedrijf dat in vereffening was, van Nusam heeft gekocht nadat ze het vanaf 11 augustus 1989 had gehuurd. Het betreft de in de overwegingen 15.1 tot en met 15.6 vermelde maatregelen:

(15.1) Bij besluit van het Interministerieel Comité voor de economische programmering („CIPE-besluit") van 12 april 1988 is steun verleend in de vorm van een participatie in het kapitaal van de Nusam, de eigenaar van de suikerfabriek van Celano, voor een bedrag van 5 miljard ITL. Tot deze nieuwe participatie is besloten ter gelegenheid van de verhoging van het aandelenkapitaal van de vennootschap na een vermindering (van 26 tot 13 miljard ITL) van dit aandelenkapitaal om de verliezen van het bedrijf te dekken. Ook deze nieuwe participatie is achteraf aangewend om exploitatieverliezen te dekken.

(15.2) Bij besluit van het CIPE van 12 september 1989 is een steun toegekend, in de vorm van borgstelling voor 2 miljard ITL, aan Sadam Abruzzo, die huurder was en achteraf eigenaar is geworden van de betrokken suikerfabriek; de garantie, die is toegekend toen Sadam Abruzzo de fabriek van Nusam in huur heeft genomen, garandeerde de verplichtingen van deze laatste ten overstaan van de crediteuren.

(15.3) Bij besluit van het CIPE van 2 februari 1990 is steun verleend, in de vorm van een borgstelling voor 11 miljard ITL aan Sadam Abruzzo. Het bedrag van de borg kwam overeen met de uitgaven die Sadam Abruzzo had gedaan voor investeringen voor rekening van de eigenaar (Nusam) in de periode waarin zij de fabriek in huur had.

(15.4) Een steun van 2,5 miljard ITL is toegekend in de vorm van een participatie in de inbreng van nieuw kapitaal in Nusam, nadat een deel van het kapitaal was gebruikt om de exploitatieverliezen te dekken. De participatie is uitgevoerd door af te zien van de terugbetaling van een deel van de aan Nusam verstrekte hypothecaire lening voor hetzelfde bedrag.

(15.5) Bij besluit van het CIPE van 26 juli 1990 heeft RIBS de opdracht gekregen om alle maatregelen te nemen die nodig waren om het faillissement van Nusam te voorkomen en de verkoop van de fabriek van Celano, die eigendom was van deze laatste, aan Sadam Abruzzo mogelijk te maken („specifiek steunplan 1990").

De volgende maatregelen zijn genomen:

a) er werd afgezien van de hypotheek op de fabriek in Celano als zekerheid voor de residuele schuld van 17,504 miljard ITL van Nusam aan RIBS. Hierdoor werd het krediet omgezet in een niet-bevoorrecht (chirografisch) krediet, waardoor Nusam het faillissement kon voorkomen en in aanmerking kwam voor de procedure van het gerechtelijk akkoord (concordato preventivo) ([3]);

b) de achterstelling van het — niet-bevoorrecht geworden — krediet ten opzichte van de andere niet-bevoorrechte kredieten. Dit krediet is door het faillissement van Nusam op 29 december 1997 volledig verloren gegaan;

c) verkoop van de fabriek van Celano, eigendom van Nusam, aan Sadam Abruzzo door de overname door Sadam Abruzzo van de betaling van de residuele schuld ten overstaan van RIBS van 15 miljard ITL (op dezelfde voorwaarden);

d) toekenning van een nieuw uitstel van betaling van de vorenvermelde schuld van 15 miljard ITL van vijf jaar (gedurende welke Sadam alleen de verlaagde rente hoeft te betalen).

(15.6) Bij hetzelfde besluit van het CIPE van 26 juli 1990 is de volgende steun toegekend:

a) steun in de vorm van een deelneming in het kapitaal van Sadam Abruzzo voor een bedrag van 8 miljard ITL;

b) lening met verlaagde rentevoet van 11 miljard ITL die door RIBS aan Sadam Abruzzo is toegekend.

B. *Steun ten behoeve van de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino*

(16) Alle steun is verleend aan de vennootschap Castiglionese, waarvan het aandelenkapitaal was verdeeld tussen RIBS en Federconsorzi SpA (meerderheidsaandeelhouder). Na vereffening van laatstgenoemde vennootschap en wegens de moeilijkheden die daardoor waren ontstaan voor de door deze vennootschap gecontroleerde bedrijven, zijn de aandelen van Federconsorzi SpA verkocht aan de vennootschap SECI SpA („SECI") en is Castiglionese op 29 juli 1992 opgenomen in de groep Sadam. De volgende steun is verleend.

(16.1) Op 2 augustus 1991 is steun verleend in de vorm van een borgstelling ten gunste van Castiglionese, eigenaar van de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino, voor de opening van een kredietlijn van 41 miljard ITL om de kosten van het bietenseizoen 1991 te dekken.

(16.2) Bij besluit van 16 april 1992 heeft het CIPE een steunverleningsplan („specifiek steunplan 1992") ten gunste van Castiglionese goedgekeurd om de financiële situatie opnieuw gezond te maken (de vennootschap had in augustus 1991 gevraagd onder toezicht te worden gesteld). De volgende maatregelen zijn uitgevoerd:

a) verlenging voor een nieuwe periode van tien jaar van de in 1984 voor 12 miljard ITL genomen participatie (de steun die door deze eerste participatie werd gevormd, is door de Commissie goedgekeurd);

b) omzetting in kapitaal van een deel (20 miljard ITL) van de lening tegen verlaagde rentevoet die in 1984 door RIBS aan Castiglionese is toegestaan (de steun die werd gevormd door het toestaan van de lening was door de Commissie goedgekeurd);

c) herschikking van de terugbetaling van het resterende deel van de lening van 24 miljard ITL over een periode van 15 jaar;

d) nieuwe participatie van RIBS in het kapitaal van Castiglionese voor een bedrag van 10 miljard ITL;

e) toekenning door RIBS aan Castiglionese van een lening van 20 miljard ITL tegen een verlaagde rentevoet;

f) terugkoop van de onder a), b) en d) vermelde aandelen van RIBS door Sadam Abruzzo tegen hun nominale waarde.

III. **MOTIVERING VOOR HET INLEIDEN VAN DE PROCEDURE**

(17) De argumenten waarop het besluit van de Commissie om de in artikel 88, lid 2, bedoelde procedure in te leiden, berust, kunnen als volgt worden samengevat.

(18) De steun die door RIBS is verleend ter uitvoering van de vorenvermelde besluiten van het CIPE maakt geen deel uit van de plannen tot herstructurering van de suikersector die in 1984 en 1991 door de Commissie zijn goedgekeurd.

(19) Deze steun is evenmin vermeld in de specifieke steunplannen, zoals door de vorenvermelde structureringsplannen wordt geëist. De specifieke steunplannen hadden overigens, krachtens artikel 88, lid 3, van het Verdrag aan de Commissie moeten worden gemeld, aangezien deze, toen zij haar principiële goedkeuring hechtte aan de betrokken plannen, zich uitdrukkelijk het recht had voorbehouden om de verenigbaarheid van de in deze plannen bepaalde maatregelen te toetsen aan de bepalingen van het Verdrag.

(20) Het argument van Italië dat het mogelijk is om a posteriori het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de door de RIBS verleende steun en de uitvoering van investeringen door de begunstigde bedrijven aan te tonen, kan niet worden aanvaard. De Commissie heeft geen verband tussen de verleende steun en de uitgevoerde investeringen kunnen vinden.

([3]) Deze procedure is alleen mogelijk indien de debiteur kan voldoen aan alle preferente vorderingen en 40 % van de chirografische vorderingen.

(21) Men kan derhalve niet stellen dat de steun is verleend op grond van artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81 van de Raad van 30 juni 1981 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector suiker ([4]), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1148/98 van de Commissie ([5]), die bepaalt dat (zoals een soortgelijke bepaling van Verordening (EEG) nr. 1254/89 van de Raad ([6]), gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 260/96 van de Commissie ([7]), die geldt voor de verkoopseizoenen 1989/1990 en 1990/1991) de steun voor de herstructurering van de suikerbietensector in Italië aan de volgende voorwaarden moet voldoen:

— de maatregelen moeten noodzakelijk zijn wegens uitzonderlijke omstandigheden in verband met de in Italië lopende herstructureringsplannen voor de suikersector;

— de maatregelen moeten overeenstemmen met deze herstructureringsplannen.

(22) Buiten het juridisch kader op basis van artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81 kunnen de betrokken steunmaatregelen niet worden beschouwd als investeringssteun, noch — gelet op de situatie waarin de begunstigden zich bevonden op het ogenblik dat de diverse steunmaatregelen zijn vastgesteld — als steun aan bedrijven in moeilijkheden.

(23) Overeenkomstig de regels inzake investeringssteun in de sector verwerking en afzet van landbouwproducten, valt deze steun onder het verbod tot het verlenen van steun voor investeringen in de suikersector.

(24) Wat betreft de regels inzake steunverlening voor de redding en de herstructurering van bedrijven in moeilijkheden, is de Commissie tot het besluit gekomen dat deze regels, noch de criteria die voor de landbouwsector gelden, in acht waren was genomen op het tijdstip dat de procedure is ingeleid, en dat de communautaire kaderregeling voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden ([8]) evenmin in acht waren genomen. Deze kaderregeling is in 1997 gewijzigd om rekening te houden met de specifieke criteria die gelden voor de landbouwsector ([9]).

IV. **OPMERKINGEN VAN DE BELANGHEBBENDEN**

(25) Bij brief van 17 april 1997 heeft een particuliere onderneming de Commissie opmerkingen meegedeeld in het kader van de op grond van artikel 88, lid 2, ingeleide procedure. De betrokken onderneming produceert en verhandelt zelf ook bietsuiker en is dus een rechtstreekse concurrent van de groep Sadam.

(26) Dit bedrijf deelt de mening van de Commissie, zowel over de feiten als over de juridische interpretatie ervan, namelijk dat alle door de Commissie onderzochte steunmaatregelen ten gunste van de suikerfabrieken van Celano en Castiglion Fiorentino, die momenteel eigendom zijn van Sadam, neerkomen op steunmaatregelen die uiteindelijk Sadam ten goede komen. Laatstgenoemde is eigenaar geworden van twee fabrieken, die in Celano, die eigendom was van Nusam en die in Castiglion Fiorentino, die eigendom was van Castiglionese, tegen speciaal gunstige voorwaarden die in een markteconomie niet aanvaardbaar zijn.

(27) Op de volgende punten wijkt de mening van deze particuliere onderneming evenwel af van die van de Commissie:

— zij is het niet eens met de conclusie van de Commissie met betrekking tot het besluit van het CIPE van 6 augustus 1987, waarbij RIBS werd gemachtigd de lening tegen verlaagde rentevoet ten gunste van de suikerfabriek van Celano te verhogen tot 35 miljard ITL. Zij is van mening dat de niet-toepassing van het besluit van het CIPE en de daaruit voortvloeiende niet-uitkering van de bedragen waarin dit besluit voorzag, niet volstaan om te kunnen stellen dat de betrokken maatregel geen steunmaatregel is, omdat de aankondiging alleen dat deze middelen beschikbaar waren, het voor Nusam mogelijk heeft gemaakt om leningen bij de banken los te krijgen die het bedrijf anders niet zou hebben gekregen;

— de Commissie zou bovendien geen rekening hebben gehouden met het concurrentievervalsende effect van de in het besluit van het CIPE van 12 april 1988 vervatte maatregelen, ook al zijn deze niet uitgevoerd, omdat de bekendmaking van dit besluit Nusam in staat zou hebben gesteld andere leningen van de banken los te krijgen.

(28) De bewijsvoering van de betrokken onderneming lijkt ervan uit te gaan dat de aankondiging van de beschikbaarheid van nieuwe middelen voor het begunstigde bedrijf hetzelfde effect heeft gehad als het toekennen van een staatsgarantie.

(29) Uit geen enkele van de beschikbare gegevens kan evenwel worden geconcludeerd dat, indien deze aankondiging niet had plaatsgevonden, het betrokken bedrijf geen leningen zou hebben kunnen loskrijgen bij de banken of dat de leningen die het heeft gekregen zijn toegekend tegen een lagere rentevoet dan die welke normaal door de financiële instellingen voor soortgelijke leningen aan andere bedrijven zijn toegepast.

V. **OPMERKINGEN VAN ITALIË**

(30) Italië heeft bij brief van 3 april 1997 voorafgaande opmerkingen meegedeeld. Op 8 juni 1998 heeft dit land uitvoerige opmerkingen met betrekking tot de door de Commissie ingeleide procedure meegedeeld, die wij hierna samenvatten.

([4]) PB L 177 van 1.7.1981, blz. 4.
([5]) PB L 159 van 3.6.1998, blz. 38.
([6]) PB L 126 van 9.5.1989, blz. 1.
([7]) PB L 34 van 13.2.1996, blz. 16.
([8]) PB C 368 van 23.12.1994.
([9]) PB C 283 van 19.9.1997, blz. 2.

(31) Volgens Italië passen de in deel II vermelde steunmaatregelen, die zijn toegekend op grond van de besluiten van het CIPE, in het nationaal plan voor de herstructurering van de suikersector dat door de Commissie is goedgekeurd bij de beschikking van 15 mei 1984 (PN 84/90), en dat later is verlengd en aangepast voor de periode van 1991/1992 tot en met 1995/1996 (de verlenging en de aanpassing van het plan PN 91/96 zijn door de Commissie goedgekeurd bij de beschikking van 20 juni 1990). Deze steunmaatregelen vormen meer bepaald de samenhangende voortzetting van de maatregelen waarin is voorzien bij de twee specifieke steunplannen die door de Commissie zijn goedgekeurd bij de beschikkingen van 13 december 1984 voor de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino en van 5 augustus 1985 voor de suikerfabriek van Celano. De specifieke steunplannen waren door de Commissie goedgekeurd omdat ze in overeenstemming waren met het plan voor de herstructurering van de suikersector dat aan de Commissie was gemeld en door deze was goedgekeurd.

(32) Italië is van oordeel dat de door de Commissie goedgekeurde sectorplannen de maatstaf vormen voor de wettigheid van de maatregelen die bij vorenvermeld besluit van het CIPE zijn vastgesteld, zulks in overeenstemming met de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen die is vervat in het arrest van 5 oktober 1994 in zaak C 47/91 — Italië/Commissie („Italgrani") ([10]).

(33) Volgens deze jurisprudentie kan de Commissie, wanneer zij te maken krijgt met een individuele steunmaatregel waarvan wordt beweerd dat hij ingevolge een eerder goedgekeurde steunregeling is toegekend, deze niet zonder meer rechtstreeks aan het Verdrag toetsen. Zij moet zich om te beginnen (...) beperken tot een onderzoek of de steunmaatregel door de algemene regeling wordt gedekt en aan de in de beschikking tot goedkeuring van deze regeling gestelde voorwaarden voldoet ([11]).

(34) In hetzelfde arrest bevestigt het Hof bovendien dat „indien de Commissie, na een aldus beperkt onderzoek, vaststelt dat de individuele steunmaatregel in overeenstemming is met haar beschikking tot goedkeuring van de regeling, hij als een goedgekeurde, dus als een bestaande steunmaatregel moet worden behandeld" ([12]).

(35) Het feit dat de Commissie de goedkeuring van de twee sectorale plannen afhankelijk heeft gesteld van de voorwaarde dat de afzonderlijke steunplannen vooraf dienen te worden aangemeld, is, volgens Italië, slechts een procedurevoorschrift. De vaststelling dat niet is voldaan aan de verplichting tot voorafgaande melding zou volgens deze lidstaat geen enkele invloed hebben op de beoordeling van de verenigbaarheid van de steun met de sectorplannen. Deze nalatigheid zou inzonderheid op geen enkele wijze kunnen beletten dat de betrokken steunmaatregelen worden beschouwd als toegestane steunmaatregelen, en dus als bestaande maatregelen in de zin van artikel 88, lid 1, van het Verdrag, waarop dus het bepaalde in lid 3 van datzelfde artikel niet van toepassing is.

(36) De door de Commissie betwiste steunmaatregelen zouden dus moeten worden beschouwd als herstructureringsmaatregelen, omdat ze de rentabiliteit van de begunstigde bedrijven op middellange termijn hebben hersteld, zonder het verbod op het overschrijden van de productiequota, dat in de beschikkingen tot goedkeuring van de sectorplannen was vastgesteld, te overtreden. Volgens de Italiaanse autoriteiten zou bovendien het beginsel van evenredigheid tussen de uitgekeerde steun en de kosten en baten van de herstructurering in acht zijn genomen. Zij hebben een aantal gegevens verstrekt om te bewijzen dat de twee bedrijven daadwerkelijk economisch en financieel leefbaar zijn geworden.

(37) Italië heeft er tevens op gewezen dat de steun die in de betrokken periode aan de twee suikerfabrieken is verleend, in evenredigheid is met de investeringen die er zijn uitgevoerd.

(38) Inzonderheid in de suikerfabriek van Celano, waarvoor het plan voorzag in investeringen voor 93,8 miljard ITL (waarvan 62,8 miljard in het specifiek plan van 1985 ([13]) dat door de Commissie is goedgekeurd), zouden daadwerkelijk investeringen zijn gedaan voor 105,9 miljard ITL, met een bijdrage van RIBS voor een totaal van 84 miljard ITL (waarvan 50 miljard waarin was voorzien in het specifiek plan van 1985). Het subsidie-equivalent van deze steun zou 42,34 % bedragen indien men uitgaat van de in het plan vermelde investeringen en 35,81 % indien men uitgaat van de werkelijk uitgevoerde investeringen.

(39) In de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino, waarvoor het plan voorziet in investeringen voor 109,5 miljard ITL (waarvan 62 miljard ITL ([14]) waarin was voorzien bij het specifiek plan van 1984 dat door de Commissie is goedgekeurd), zouden daadwerkelijk investeringen zijn uitgevoerd voor 126,5 miljard ITL, met een bijdrage van RIBS van in totaal 66 miljard ITL (waarvan 36 miljard waarin reeds was voorzien in het specifiek plan van 1984). Het subsidie-equivalent van deze steun bedraagt 44,51 % indien men uitgaat van de in het plan opgenomen investeringen en 36,06 % indien men uitgaat van de werkelijk uitgevoerde investeringen.

(40) Volgens Italië hadden de uitgevoerde investeringen niet alleen betrekking op de technologische modernisering van de fabrieken, maar ook op de verbetering van de productiecapaciteit (uitgedrukt in het tonnage suikerbieten per dag dat kan worden verwerkt). De Italiaanse autoriteiten hebben gegevens verstrekt om dit te bewijzen.

([10]) Jurispr. 1994, blz. I-4635.
([11]) Ibidem, punt 24 van de motivering.
([12]) Ibidem, punt 25 van de motivering.

([13]) Deze bedragen hebben betrekking op de steun aan de twee suikerfabrieken die toen eigendom waren van Nusam (Celano en Strongoli).
([14]) Zie voetnoot 13.

(41) Italië is daarom van oordeel dat de herstructurering van de twee suikerfabrieken niet heeft geleid tot verschuivingen in de concurrentieverhoudingen die bestonden voor de uitvoering van de betrokken maatregelen, noch tot een verhoging van de suikerproductiequota in Italië. De steun zou namelijk niet ten goede zijn gekomen van een bepaalde onderneming, maar zou hebben bijgedragen tot de herstructurering van twee suikerfabrieken, in het kader van de uitvoering van de in de sectorplannen bepaalde doeleinden, waarbij geen rekening is gehouden met wie de eigenaar van de fabrieken was.

(42) Het nationaal plan PN 84/90 voorzag namelijk in de volgende maatregelen:

a) de steun van RIBS zou het specifieke instrument voor de herstructurering van de suikersector zijn geweest;

b) RIBS zou de steun hebben verleend volgens specifieke plannen die voor ieder van de te herstructureren bedrijven waren opgesteld;

c) RIBS zou gebruik hebben gemaakt van de instrumenten waarin is voorzien bij wet nr. 700/83, namelijk participaties, participatieleningen en leningen tegen verlaagde rentevoet;

d) de steun van RIBS zou de participatie van de bietentelers in het kapitaal van de verwerkende bedrijven beter tot waarde hebben moeten brengen, om aldus te komen tot een meer evenwichtig agro-industrieel evenwicht;

e) als fundamentele doelstellingen van het plan moesten de doelmatigheid en de vaststelling van economische beheerscriteria, zowel wat het landbouwgedeelte als wat het industriële gedeelte betreft, worden overwogen;

f) de productie in Midden-Italië zou moeten worden geconcentreerd in de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino, en de fabriek van Cecina zou moeten worden gesloten;

g) in Zuid-Italië zou Celano één van de fabrieken zijn die in bedrijf zouden blijven, terwijl die van Capua en Avezzano zouden worden gesloten;

h) er zou een beroep kunnen worden gedaan op de steun van RIBS om de eigendomsstructuur van de fabrieken te herschikken, teneinde de doeltreffendheid van de gehele sector te verbeteren.

(43) In de aanpassing van het nationaal plan 84/90 (PN 91/96) werd geconstateerd dat de steun van RIBS voor de uitvoering van het sectorplan van 1984 participaties omvatte voor een totaalbedrag van 84 miljard ITL en financieringen voor een totaalbedrag van 327 miljard ITL. Tevens werd geconstateerd dat de steun moest worden beperkt tot de bestaande fabrieken, werd bevestigd dat de totstandbrenging van een industriecentrum voor de verwerkende industrie in centraal Italië moest worden voortgezet en werden de nieuwe middelen voor de steunverlening van RIBS vastgesteld op basis van specifieke steunplannen.

(44) Volgens Italië blijkt uit de specifieke steunplannen voor de investeringen in Celano en Castiglion Fiorentino, die door het CIPE zijn goedgekeurd, duidelijk dat het met de overheidssteun beoogde doel de herstructurering van landbouw en industrie in de suikerbieten- en suikersector is waarin is voorzien in de nationale sectorplannen en in artikel 46, lid 4, van Verordening (EEG) nr. 1785/81.

(45) Volgens Italië is het doel van de industriële herstructurering bereikt door, onder meer, de verwerkende activiteit in de twee betrokken suikerfabrieken samen te brengen en de drie andere fabrieken van Cecina, Avezzano en Latina te sluiten, en doordat de technische, economische en financiële concentratie van de verwerkende activiteit in één enkel bedrijf schaalvoordelen heeft opgeleverd en heeft geleid tot het behoud van arbeidsplaatsen zonder een beroep te moeten doen op de sociale vangnetten van de overheid. Het doel van de participatie van de bietentelers aan het beheer van de industriële activiteit is bereikt door de participatie van de nationale financiële vennootschap van de bietentelers, de Finbieticola, in het aandelenkapitaal van de onderneming die eigenaar is van de fabriek in Castiglion Fiorentino. De bedrijven die steun van RIBS hebben gekregen, zijn blijvend rendabel geworden en kunnen voldoen aan de voorwaarden voor terugbetaling van de leningen en de participaties van RIBS. Het doel van de instandhouding van de agrarische voorzieningsgebieden (en dus ook van het inkomen van de marktdeelnemers in de bietensector) is bereikt zonder de productiecapaciteit van deze gebieden te vergroten. Indien de steunmaatregelen niet waren uitgevoerd, zouden deze gebieden uiteen zijn gevallen omdat de andere verwerkende installaties zich op meer dan 250 km van Celano en Castiglion Fiorentino bevinden en de communautaire bepalingen tot vaststelling van de interventieprijs voor suiker slechts voorzien in een vergoeding van de transportkosten van suikerbieten voor een afstand van maximaal 50 km.

(46) In een meer algemene context vestigt Italië er de aandacht op dat de Commissie voorstander is van de privatisering van overheidsbedrijven: volgens de Italiaanse autoriteiten heeft de steun zowel voor de suikerfabriek in Celano (eigendom van Nusam, een vennootschap met participaties van regionale overheidsinstellingen), als voor de fabriek in Castiglion Fiorentino (eigendom van Castiglionese, een vennootschap die wordt gecontroleerd door Federconsorzi), geleid tot een echte privatisering.

(47) De Italiaanse autoriteiten beweren dat geen steun is verleend voor de aankoop van de twee suikerfabrieken.

(48) De eigendomsoverdracht is inderdaad in beide gevallen gebeurd in het kader van een vereffeningsprocedure onder het toezicht van de bevoegde faillissementsrechtbank. Om het even welke andere belanghebbende had op dezelfde voorwaarden op het verkoopaanbod kunnen ingaan en de steun van RIBS aan de kopers is verleend nadat het eigendomsrecht was overgedragen.

Naleving van de communautaire richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden

(49) Ten aanzien van de naleving van de voorwaarden die zijn bepaald in de communautaire richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden, heeft Italië de volgende opmerkingen meegedeeld.

— *Herstel van de rentabiliteit*: de door RIBS verleende steun maakt deel uit van een specifiek technisch en financieel herstructureringsplan om de levensvatbaarheid van het bedrijf op lange termijn te herstellen. In het onderhavige geval is dit doel bereikt: de ondernemingen die de steun hebben ontvangen zijn opnieuw industrieel, economisch en financieel doeltreffend geworden.

— *Vermijding van buitensporige vervalsing van de mededinging door de herstructureringssteun*: deze voorwaarde zou in acht zijn genomen omdat de productiecapaciteit na de steunverlening door RIBS het aan Italië toegewezen nationale quotum, noch het in de plannen aan de bietenproductiegebieden toegewezen quotum overschrijdt. Bovendien heeft de steun van RIBS, doordat de herstructurering van de twee suikerfabrieken vergezeld ging van de sluiting van andere installaties in de omgeving, geen invloed gehad op de bietenproductie in de betrokken gebieden.

— De steun van RIBS die is verleend vóór de specifieke interventieplannen van 1990 en 1992, moet worden beschouwd als *reddingssteun* in de zin van de desbetreffende communautaire richtsnoeren. Het zouden namelijk tijdelijke maatregelen zijn die tot doel hebben de begunstigde ondernemingen te helpen in afwachting van hun herstructurering.

Steun voor de herstructurering van de suikerfabriek in Celano

(50) Volgens Italië moet alle steun van RIBS die is verleend aan de suikerfabriek van Celano, worden beoordeeld in het licht van de volgende overwegingen.

(51) In het boekjaar 1988 was de financiële situatie van Nusam, eigenaar van de suikerfabrieken van Celano en Strongoli, zodanig dat het onmogelijk was om de doeleinden te verwezenlijken die waren vastgesteld in het besluit tot vaststelling van het specifiek plan van 1984, dat in 1985 door de Commissie was goedgekeurd. Het boekjaar 1988 was namelijk afgesloten met een totaal verlies van bijna 16 miljard ITL, waarvan van 6 miljard ITL exploitatieverliezen voor de fabriek in Strongoli.

(52) Uit een analyse van de financiële gegevens bleek dat het mogelijk was de suikerfabriek van Celano (waarvan de exploitatiebalans voor hetzelfde jaar een positief saldo van ongeveer 2,8 miljard ITL vertoonde) in bedrijf te houden, maar dat dit onmogelijk was voor de fabriek van Strongoli. Ook werd vastgesteld dat de omvang van de financiële lasten in verband met de schuldenlast van het bedrijf op korte termijn te hoog was.

(53) In een beschrijving van de situatie van het bedrijf, die na de goedkeuring van de balans 1988 aan de minister van Landbouw is aangeboden, werd erop gewezen dat op korte termijn een financiering van 39 miljard ITL nodig was (bovenop de schuld aan RIBS voor de terugbetaling van de lening van 35 miljard ITL die was toegestaan in het kader van het specifieke steunplan van 1984).

(54) Gezien deze situatie nam de minister van Landbouw het principiële besluit om de twee suikerfabrieken los te koppelen, teneinde te voorkomen dat het vermoedelijke faillissement van Nusam zou leiden tot de sluiting van de fabriek in Celano, en het beheer ervan toe te vertrouwen aan Sadam, de vennootschap die de fabriek huurde.

(55) Met het oog op de tenuitvoerlegging- van deze bepalingen gaf het CIPE, bij de besluiten van 12 september 1989 en 2 februari 1990 (zie de overwegingen 15.2 en 15.3) RIBS toestemming om, enerzijds, aan Sadam een borg te verlenen voor een bedrag van 2 miljard ITL om de verplichtingen van Nusam ten opzichte van de belastingdiensten te garanderen, en anderzijds, een borg te verlenen voor de schuld van Nusam ten opzichte van Sadam voor de investeringen die deze laatste tijdens de huurperiode had uitgevoerd (11 miljard ITL).

(56) Om het mogelijk te maken de suikerfabriek van Strongoli te huren, hetgeen niet mogelijk zou zijn geweest indien het faillissement van de vennootschap zou zijn uitgesproken, heeft de aandeelhoudersvergadering van Nusam op 2 maart 1990 besloten de verliezen van het boekjaar 1988/1989 (31,037 miljard ITL) aan te zuiveren met, onder meer, het aandelenkapitaal (26 miljard ITL) en een deel van het krediet van RIBS (1,542 miljard ITL) om te zetten. De vergadering besloot tevens het aandelenkapitaal van Nusam te herstellen door een ander deel van het krediet van RIBS (954 miljoen ITL) om te zetten en dit bedrag aan te vullen met betalingen van andere aandeelhouders (1,530 miljard ITL) (zie overweging 15.4).

(57) Op 18 oktober 1990 heeft Nusam bij de rechtbank van Rome een verzoek ingediend om te worden toegelaten tot de procedure van het preventief gerechtelijk akkoord met afstand van goederen. Het verzoek voor een gerechtelijk akkoord ging vergezeld van het aanbod tot aankoop van de suikerfabriek van Celano door Sadam, die deze fabriek huurde.

(58) Het aanbod tot aankoop omvat de volgende bepalingen:

a) een aankoopprijs van 26 miljard ITL, waarvan 15 miljard ITL beantwoordt aan de overname door de koper van een deel van de restschuld van Nusam ten opzichte van RIBS ([15]) en 11 miljard ITL aan het besluit om af te zien van het krediet ten aanzien van Nusam voor een bedrag dat overeenkomt met de uitgaven van Sadam voor investeringen die zijn uitgevoerd in de periode waarin deze de fabriek huurde;

([15]) Het resterende deel van dit krediet (17,504 miljard ITL) is verloren gegaan toen Nusam failliet is verklaard.

b) teruggave aan RIBS van de aan Sadam verleende borgstelling;

c) de overname door de nieuwe eigenaar van het personeel van de suikerfabriek van Celano.

(59) Bij vonnis van 18 juli 1991 bekrachtigde de faillissementsrechtbank het preventief akkoord en gaf zij toestemming voor de opstelling van het contract voor de verkoop van de fabriek van Nusam aan Sadam Abruzzo SpA van de groep Sadam.

(60) Volgens Italië is de gehele verkoopprocedure afgewikkeld onder toezicht van de rechtbank, die ook andere aanbiedingen tot aankoop vanwege eventuele andere belangstellenden in overweging had kunnen nemen.

(61) De suikerfabriek van Strongoli is aan het einde van het seizoen 1992 door Nusam gesloten.

(62) Het is in deze context dat de in het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 (zie de overwegingen 15.5 en 15.6) bedoelde steunmaatregelen moeten worden beoordeeld omdat het maatregelen zijn om het faillissement van Nusam en, bijgevolg, de versnippering van de activiteiten van Celano (goodwill, productiequota, voorzieningsgebied, personeel) te voorkomen. Het voornoemde besluit van het CIPE en het specifiek steunplan zouden namelijk de verwezenlijking van de doelstelling van het sectorplan, en met name de concentratie van de verwerkende activiteit, de instandhouding van het suikerbietenareaal en de voltooiing van de technische herstructurering van de fabrieken hebben gewaarborgd.

(63) De Commissie is van oordeel dat de door Sadam voor de suikerfabriek betaalde prijs lager is dan de werkelijke waarde van het goed, terwijl volgens Italië de berekende waarde van 31,8 miljard ITL in feite het resultaat is van een „materiële" evaluatie van de goederen, die geen rekening hield met de negatieve rentabiliteit („badwill") van Nusam ten tijde van het contract.

(64) Het bij voornoemd besluit vastgestelde nieuwe specifieke plan verplichtte Sadam bovendien investeringen uit te voeren voor een bedrag van tientallen miljarden ITL.

(65) Gelet op hetgeen vooraf gaat zouden de maatregelen die zijn genomen ter uitvoering van het besluit van het CIPE van 26 juli 1990, moeten worden beschouwd als een herstructureringsplan dat gericht is op de modernisering van de fabriek, de vermindering van de productiekosten en het herstel van de rentabiliteit op middellange termijn.

(66) De herstructurering van de installaties van de suikerfabriek van Celano omvat de modernisering van alle productiefasen. De investeringen hebben de volgende resultaten opgeleverd:

a) verhoging van verwerkingscapaciteit van 3 700 tot 7 500 ton suikerbieten per dag, hetgeen het mogelijk maakt de gehele bietenproductie van het betrokken gebied te verwerken na de sluiting van de fabrieken van Avezzano en Latina;

b) verhoging van de kristallisatiecapaciteit van 480 tot 800 ton per dag, waardoor kon worden bespaard op de kosten voor de opslag van het vloeibare product;

c) vermindering van het energieverbruik van 402 tot 320 kg stookolie per ton suiker;

d) bouw van een installatie voor het drogen van de pulp.

(67) Wat de in de besluiten van het CIPE van 12 april 1988 en 28 juni 1990 (zie de overwegingen 15.1 en 15.4) bedoelde steunmaatregelen betreft, namelijk de participatie van RIBS in de tweevoudige herkapitalisering van Nusam, de eerste maal voor 5 miljard ITL in 1988 en de tweede maal voor 25 miljard ITL in 1990, is Italië van oordeel dat deze gerechtvaardigd zijn door het feit dat het steunplan van 1985 voor de fabriek van Celano (die door de Commissie is toegestaan) in 1987 is gewijzigd door een verhoging van het volume van de geplande investeringen (extra investeringen voor 13 miljard ITL). Deze steunmaatregelen zouden overigens ook tot doel hebben gehad de belangen van RIBS als aandeelhouder van Nusam te vrijwaren en de uitvoering van de nieuwe doelstellingen van het herziene sectorplan (inzonderheid de totstandbrenging van het suikercentrum in Midden-Italië) niet in gevaar te brengen.

(68) De in de overwegingen 15.2 en 15.3 vermelde steunmaatregelen (besluiten van het CIPE van 12 september 1989 en 2 februari 1990) hebben de vorm van garanties die door RIBS zijn toegekend aan Sadam, de huurder van de suikerfabriek, om de fiscale verplichtingen van Nusam in verband met haar activiteit in de periode vóór de verhuring van de fabriek en de schuld van Nusam ten opzichte van Sadam voor de investeringen die deze laatste in de huurperiode heeft uitgevoerd, te garanderen (de borgstellingen bedroegen respectievelijk 2 miljard ITL en 11 miljard ITL). In verband daarmee vestigt Italië er de aandacht op dat de door RIBS verleende borgstellingen geen daadwerkelijke overdracht van financiële middelen met zich hebben gebracht omdat geen beroep is gedaan op de borgstellingen en zij bovendien niet waren verleend voor leningen, maar om contractuele verplichtingen te garanderen. De twee borgstellingen zouden door Sadam aan RIBS zijn „teruggegeven" (sic) ter gelegenheid van de aankoop van de suikerfabriek van Celano.

Steun voor de herstructurering van de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino

(69) Volgens Italië zou de steun in de vorm van een garantie, waarin is voorzien in het besluit van het CIPE van 2 augustus 1991 (zie overweging 16.1), gerechtvaardigd zijn door de crisis van Federconsorzi, de belangrijkste aandeelhouder van de vennootschap Castiglionese, met de daaruit voortvloeiende intrekking van de bankkredieten die waren verstrekt aan de gecontroleerde ondernemingen. Met name in het begin van het seizoen 1991/1992 heeft de vennootschap Castiglionese de procedure van de „amministrazione controllata" (surseance van betaling) moeten aanvragen en heeft zij de betaling van de bieten aan de bietentelers niet kunnen garanderen.

(70) De borgstelling voor 41 miljard ITL die door RIBS aan Castiglionese was toegestaan, was dus bedoeld om de leningen te garanderen die eventueel door de banken aan Castiglionese zouden worden toegestaan om de bietentelers te betalen. Zij is overigens niet gebruikt voor daadwerkelijke kredietlijnen bij de banken, maar heeft in feite gediend als een „externe" waarborg ten aanzien van de bietentelers, omdat de banken aan Castiglionese voorschotten hebben toegekend die slechts waren gewaarborgd doordat de te produceren suiker als onderpand diende.

(71) Volgens Italië moet ook de steun van RIBS die is toegekend bij het besluit van het CIPE van 16 april 1992 (zie overweging 16.2), worden beschouwd als steun ter uitvoering van de nationale plannen PN 1984/1990 en PN 1991/1996. Zij zouden tot doel hebben gehad de continuïteit van de verwerkingsactiviteit in de enige suikerfabriek in het bietenteeltgebied van Toscane en Umbrië te garanderen, zonder de steun die RIBS reeds had verleend aan de fabriek van Castiglion Fiorentino, in het gedrang te brengen (door de crisis van Federconsorzi was de terugbetaling van de leningen met verlaagde rentevoet in gevaar gekomen).

(72) Italië betwist inzonderheid de analyse van de Commissie dat de op basis van voornoemd besluit verleende steun moet worden beschouwd als steun aan Sadam voor de aankoop van de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino, en wel om de volgende redenen.

(73) De verkoop van de aandelen van de vennootschap Zuccherificio SpA, die eigendom was van Federconsorzi, is gebeurd onder toezicht van de faillissementsrechtbank van Rome in het kader van het gerechtelijk akkoord van Federconsorzi. Omdat de verkoop heeft plaatsgevonden overeenkomstig de door de rechtbank vastgestelde regeling en nadat alle belanghebbenden waren uitgenodigd om deel te nemen, is het volgens de Italiaanse autoriteiten duidelijk dat elke andere gegadigde op dezelfde voorwaarden als Sadam de door RIBS toegekende steun had kunnen ontvangen. De voornoemde verkoopregeling en aankondiging van de inschrijving waarop Sadam en de enige andere onderneming die belangstelling had getoond, zijn uitgenodigd, zijn aan de Commissie meegedeeld.

(74) De bij besluit van het CIPE van 16 april 1992 goedgekeurde steun was dus niet gericht op één welbepaalde begunstigde, maar was beschikbaar voor om het even welke gegadigde die aan de in het besluit bepaalde voorwaarden zou hebben voldaan en die op het aanbod tot verkoop zou zijn ingegaan.

(75) De verlenging van de participatie van RIBS in het kapitaal van Castiglionese (overeenkomstig de geldende wetgeving is deze mogelijkheid afhankelijk van de voorwaarde dat de bietentelers deelnemen in het kapitaal van de begunstigde vennootschap) is toegestaan na de overdracht door Sadam aan Finbieticola van 35 % van de aandelen van Castiglionese tegen dezelfde verkoopprijs. Finbieticola SpA heeft bovendien 35 % van de aandelen overeenkomend met de door RIBS uitgevoerde kapitaalverhoging aangekocht (betaling in 15 jaar zonder rente) en heeft zich ertoe verbonden bij de afloop van deze periode van 15 jaar na de overdracht van de aandelen, nogmaals 35 % over te nemen van de aandelen die RIBS had aangekocht bij zijn eerste participatie in het kapitaal van Castiglionese.

(76) De herstructurering van de installaties van de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino heeft betrekking op de modernisering van enkele installaties en de vervanging van andere. De uitgevoerde investeringen hebben de volgende resultaten gehad:

a) toename van de verwerkingscapaciteit van 3 500 tot 8 500 ton suikerbieten per dag, hetgeen het mogelijk maakt om, na de sluiting van de verwerkende fabriek van Cecina, toch de gehele bietenproductie van het gebied te verwerken;

b) verhoging van de kristallisatiecapaciteit van 400 tot 850 ton per dag, waardoor kon worden bespaard op de opslagkosten voor het vloeibare product;

c) vermindering van het energieverbruik van 368 tot 302 kg stookolie per ton suiker;

d) herstructurering en vergroting van de capaciteit van de installaties voor het persen en het drogen van pulp;

e) aanpassing van de installaties aan de milieuvoorschriften.

(77) Volgens Italië heeft de steun die in de loop der jaren door RIBS aan Nusam, Castiglionese en Sadam Abruzzo is verleend voor de herstructurering van de suikerfabrieken van Celano en Castiglion Fiorentino, het mogelijk gemaakt de volgende doelstellingen te verwezenlijken:

a) voltooiing van de steunplannen, die anders niet hadden kunnen worden voltooid, hetgeen een zeer nadelige invloed zou hebben gehad op de investeringen die reeds door RIBS in de begunstigde ondernemingen waren gedaan;

b) concentratie van het technisch, economisch, financieel en commercieel beheer in één enkel bedrijf, met daaruit voortvloeiende schaalvoordelen;

c) vorming van een suikercentrum in Midden-Italië, één van de doelstellingen van het nationaal sectorplan, waardoor het mogelijk was het beheer van de betrokken bietenarealen te globaliseren, de gemiddelde afstand voor de aanlevering van de bieten te verkleinen en de voorwaarden voor de oogst van de grondstoffen te wijzigen om ze beter in overeenstemming te brengen met de eisen van de producenten;

d) deelneming van de landbouwers aan het beheer van de verwerkende onderneming (alleen voor de suikerfabriek van Castiglion Fiorentino);

e) behoud van de werkgelegenheid;

f) herstel van de levensvatbaarheid van de bedrijven;

g) herstructurering van de productiecapaciteit (de hoeveelheid bieten die per dag kan worden verwerkt in de betrokken voorzieningsgebieden is gedaald als gevolg van de sluiting van drie fabrieken te Cecina, Avezzano en Latina).

(78) De steun die door RIBS is verleend aan de in overweging 76 vermelde bedrijven zou dus enerzijds bestemd zijn om uitsluitend investerings- en moderniseringsplannen te financieren (met uitsluiting van steun voor de bedrijfsvoering) en, anderzijds, volledig in overeenstemming zijn met het in de sectorplannen gestelde doel, namelijk het in bedrijf houden van de twee suikerfabrieken van Celano en Castiglion Fiorentino, teneinde het voortbestaan van de door de sluiting van andere verwerkingsinstallaties getroffen bietenarealen te garanderen.

VI. BEOORDELING VAN DE STEUN

Toepassing van artikel 87, lid 1, van het Verdrag

(79) Overeenkomstig artikel 44 van Verordening (EEG) nr. 1785/81 zijn de artikelen 87, 88 en 89 van het Verdrag van toepassing op de sector productie en afzet van suiker.

(80) De Commissie is van oordeel dat de diverse voordelen die door RIBS zijn toegekend aan de ondernemingen Nusam, Sadam Abruzzo en Castiglionese steunmaatregelen van de staat zijn waarvoor het bepaalde in artikel 87, lid l, van het Verdrag geldt. Zij zijn gefinancierd met staatsmiddelen (het kapitaal van RIBS is voor 100 % overheidskapitaal) en vervalsen de mededinging doordat ze bepaalde bedrijven bevoordelen ten opzichte van hun concurrenten. Volgens de door de Italiaanse autoriteiten verstrekte informatie had de verleende steun tot doel de suikerproductie van de betrokken gebieden te concentreren in de twee voornoemde fabrieken, door de sluiting van andere fabrieken in hetzelfde gebied. Steunmaatregelen van deze aard kunnen ook het handelsverkeer tussen de lidstaten beïnvloeden omdat zij de nationale landbouwproductie bevoordelen door de uitvoer van het product uit de betrokken lidstaat te vergemakkelijken of de invoer van hetzelfde product uit andere lidstaten te bemoeilijken.

Economische gegevens betreffende de suikersector in Italië [1]	Hoeveelheden (in miljoen ton)	Waarde (miljoen ECU)
Invoer uit de andere lidstaten (suiker)	281,2	209,3
Invoer uit de andere lidstaten (isoglucose)	25,0	11,1
Uitvoer naar de andere lidstaten (suiker)	57,8	44,5
Uitvoer naar de andere lidstaten (isoglucose)	7,4	2,3
Suikerbieten (productie)		
Italië	13,3	
EU-15	120,7	
Waarde van de productie		
Italië		5 613
EU-15		713

[1] *Bron:* Eurostat 1997.

(81) Krachtens artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81 mag in Italië, in afwijking van de voorschriften inzake de staatssteun in de suikersector, nationale steun worden verleend indien deze steun wegens uitzonderlijke voorwaarden in verband met de in de regio lopende herstructureringsprogramma's voor de suikersector vereist is.

Relevantie van de jurisprudentie in de zaak „Italgrani"

(82) De Commissie is van oordeel dat de opmerkingen van Italië met betrekking tot de voor de beoordeling van de steun te gebruiken criteria niet in aanmerking kunnen worden genomen. Uit de jurisprudentie in de zaak „Italgrani", waaraan Italië refereert (bevestigd door het arrest van het Gerecht van eerste aanleg van 6 juli 1995 (gevoegde zaken 447/93, 448/93 en 449/93 — Aitec/Commissie) ([16])) kan worden afgeleid dat de betrokken steunmaatregelen moeten worden beoordeeld in het licht van de concurrentieregels van het Verdrag.

(83) In het aangehaalde arrest „Italgrani" heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat de Commissie, indien ze een individuele steunmaatregel onderzoekt waarvan wordt beweerd dat hij is vastgesteld op basis van een reeds goedgekeurde steunregeling, deze maatregel niet rechtstreeks aan het Verdrag mag toetsen, maar voordat zij een procedure inleidt, alleen moet nagaan of de steun in de algemene regeling past en in overeenstemming is met de in haar beschikking tot goedkeuring van de steunregeling bepaalde voorwaarden (zie de overwegingen 32 en 33).

(84) Het Hof heeft evenwel ook bepaald dat deze verplichting alleen bestaat in het geval dat de Commissie, bij de goedkeuring van de algemene regeling, geen voorbehoud heeft gemaakt ten opzichte van het onderzoek van de individuele gevallen waarin de regeling wordt toegepast.

(85) In het vorengenoemde arrest van 6 juli 1995 heeft het Gerecht van eerste aanleg bepaald ([17]) dat de individuele aanmeldingsplicht voor de steunmaatregelen die worden vastgesteld ter uitvoering van de door de Commissie goedgekeurde regeling, een voorbehoud op de goedkeuring vormt die vergelijkbaar is met het voorbehoud in het arrest in de zaak „Italgrani".

(86) Het blijkt dus duidelijk dat de goedkeuring van de nationale herstructureringsplannen voor de suikersector in Italië (PN 84/90 en PN 91/96), die afhankelijk was gesteld van de uitdrukkelijke voorwaarde dat de individuele gevallen waarin de regeling werd toegepast, dienden te worden aangemeld, niet kan worden beschouwd als een goedkeuring van alle steunmaatregelen die in het kader van voornoemde plannen zijn uitgevoerd.

[16] Jurispr. 1995 II-1971.
[17] Ibidem, punt 129 van de motivering.

(87) Uit het voorgaande blijkt dat, hoewel de Commissie moet verifiëren dat de betrokken steunmaatregelen zijn vastgesteld overeenkomstig de aanduidingen van de nationale plannen PN 84/90 en PN 91/96, deze verificatie haar in geen enkel geval kan ontslaan van de verplichting om de verenigbaarheid ervan te onderzoeken met de concurrentieregels die van toepassing zijn op de verschillende soorten steunmaatregelen die zijn vastgesteld.

(88) Het onderzoek naar de overeenstemming van de maatregelen met de nationale sectorplannen omvat twee aspecten: in de eerste plaats moet worden geverifieerd of de verleende steun past in één van de steuncategorieën waarin door de plannen is voorzien, en in de tweede plaats, of de doelstellingen en de gevolgen daarvan overeenstemmen met die waarin door de plannen is voorzien. Het resultaat van deze beide verificaties moet in beide gevallen positief zijn om te kunnen stellen dat de steun in overeenstemming is met de nationale sectorplannen.

Vorm van de steun

(89) De verschillende vormen waarin steun kan worden verleend en die nauwkeurig in de sectorplannen en in de voorschriften inzake de steunverlening van RIBS in de suikersector zijn beschreven, omvatten het nemen van participaties in het kapitaal van ondernemingen, participatieleningen en leningen tegen verlaagde rentevoet. Er is niet voorzien in het verlenen van steun in de vorm van overheidsgaranties of in het afstand doen van kredieten of van kredietgaranties. Evenmin is voorzien in de mogelijkheid dat RIBS instemt met het gebruik van het kapitaal van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd om verliezen ervan te dekken, en op die manier afstand doet van het recht op vergoeding van het geïnvesteerde kapitaal, noch dat RIBS tussenbeide komt in de liquidatieprocedures om de verkoop van bepaalde goederen tegen abnormaal gunstige voorwaarden mogelijk te maken.

(90) De volgende steunmaatregelen die door RIBS zijn verleend, passen derhalve niet in de steuncategorieën waarin in de nationale sectorplannen is voorzien:

1. de in de overwegingen 15.2, 15.3 en 16.1 bedoelde steunmaatregelen: garanties ten gunste van Sadam Abruzzo, toegestaan in de periode waarin deze onderneming de fabriek van Celano huurde en garantie ten gunste van Castiglionese voor de lening die deze diende aan te gaan om de activiteit van de suikerfabriek in het seizoen 1991 op te starten;

2. de in overweging 15.5 bedoelde steunmaatregelen: tussenkomst van RIBS in de procedure voor een preventief akkoord van Nusam (afstand van de kredietgaranties, achterstelling van het krediet, instemming met de overdracht van de residuele schuld van Nusam aan Sadam in ruil voor de fabriek van Celano).

(91) Deze steunmaatregelen kunnen dus, alleen reeds wegens het feit dat hun vorm niet overeenkomt met die waarin in de betreffende nationale bepalingen is voorzien, niet worden beschouwd als zijnde in overeenstemming met de nationale sectorplannen van de jaren 1984 tot en met 1990 en van 1991 tot en met 1996; zij moeten dus uitsluitend worden beoordeeld in het licht van de algemene criteria.

Steunmaatregelen waarin niet is voorzien door een specifiek steunplan

(92) Enkele van de steunmaatregelen zijn bovendien niet opgenomen in de specifieke steunplannen zoals door de nationale sectorplannen is voorgeschreven: tot de verlening ervan was namelijk pas besloten nadat dringende en toevallige problemen waren geconstateerd, maar de betrokken maatregelen waren niet gerechtvaardigd door een ruimer opgezette programmering.

(93) Na de inleiding van de in artikel 88, lid 2, van het Verdrag bedoelde procedure heeft Italië de Commissie de twee besluiten van het CIPE van 26 juli 1990 en van 16 april 1992 betreffende respectievelijk de goedkeuring van het nieuwe ontwerp voor een steunmaatregel ten gunste van Nusam voor de fabriek van Celano en het nieuwe ontwerp voor een steunmaatregel ten gunste van Castiglionese voor de fabriek van Castiglion Fiorentino aangemeld.

(94) De door RIBS uitgevoerde steunmaatregelen waarin niet is voorzien bij bovengenoemde besluiten, vallen dus ook buiten het programmeringskader van de nationale sectorplannen. Ook in dit geval gaat het om borgstellingen (zie de overwegingen 15.2, 15.3 en 16.1) en om het nemen van participaties ten gunste van Nusam die zijn uitgevoerd vóór de vaststelling van het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 (zie de overwegingen 15.1 en 15.4).

(95) Om deze redenen is de Commissie van oordeel dat de maatregelen die worden gevormd door het verlenen van borgstelling door RIBS (zie de overwegingen 15.2, 15.3 en 16.1), het nemen van participaties in het kapitaal van Nusam (de overwegingen 15.1 en 15.4) en de tussenkomst van RIBS in de procedure van het gerechtelijk akkoord van deze vennootschap (overweging 15.5) niet in overeenstemming zijn met de nationale sectorplannen.

Reddingssteun

(96) Volgens Italië zouden de maatregelen die niet beantwoorden aan de steuncategorieën waarin in de nationale sectorplannen is voorzien en waarin niet is voorzien in een specifiek steunplan (zoals door de nationale plannen wordt voorgeschreven), moeten worden beschouwd als reddingssteun in de zin van de betrokken communautaire richtsnoeren.

(97) Dit argument kan niet worden aanvaard. Volgens de communautaire richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden moet de steun aan de volgende eisen voldoen:

a) hij moet bestaan uit kassteun in de vorm van een kredietgarantie of af te lossen kredieten tegen een rente gelijk aan de marktrente;

b) hij moet qua bedrag beperkt zijn tot het strikt noodzakelijke voor de voortzetting van de exploitatie van de onderneming (bijvoorbeeld dekking van de loonkosten, lopende leveringen);

c) hij moet worden uitgekeerd voor de periode (over het algemeen niet langer dan zes maanden) die noodzakelijk is voor de vaststelling van de noodzakelijke en mogelijke herstelmaatregelen;

d) hij moet zijn gerechtvaardigd door dringende sociale redenen en geen ongerechtvaardigde nadelige gevolgen voor de situatie van de industrie in de andere lidstaten hebben.

(98) Uit de beschikbare gegevens blijkt dat voor geen enkele van de kwestieuze steunmaatregelen aan voornoemde eisen is voldaan.

In geen enkel geval zijn de leningen, de participaties en de borgstelling van RIBS verleend tegen betaling van een rente of een premie die gelijk is aan de marktrente. Aangezien de deelnemingen in het kapitaal aan het einde van de overeengekomen periode zijn teruggekocht tegen de nominale waarde bedraagt de toegepaste rentevoet 0 % ([18]). De lening van 11 miljard ITL, bijvoorbeeld, is aan Sadam Abruzzo toegestaan voor een periode van 15 jaar (tegen een rentevoet van 2,025 % voor de eerste vijf jaar en 8,1 % voor de overige tien jaar). Voor het verlenen van de garanties lijkt geen enkele premie te zijn betaald.

De steun is niet uitsluitend bestemd voor het dekken van de loonkosten en de kosten die nodig zijn om het bedrijf te laten functioneren in de korte periode die nodig is voor de opstelling van een herstructureringsplan. Alle steunmaatregelen hebben bovendien een looptijd die langer is dan de periode van zes maanden die in de in overweging 96 bedoelde richtsnoeren is bepaald.

Italië heeft ten slotte geen enkel bewijs geleverd van het bestaan van dringende sociale moeilijkheden die het verlenen van de steun noodzakelijk hebben gemaakt.

Steunmaatregelen waarin in de nationale sectorplannen is voorzien

(99) De andere steunmaatregelen voor de herstructurering van de suikerfabrieken van Celano en Castiglion Fiorentino (de overwegingen 15.6 en 16.2) die door RIBS zijn verleend, hebben betrekking op het nemen van participaties in het kapitaal en leningen tegen verlaagde rentevoet, waarin in de sectorplannen is voorzien.

(100) Wat de overeenstemming van de nationale sectorplannen met de doelstellingen betreft, zou de Commissie akkoord kunnen gaan met de argumenten die Italië heeft aangevoerd om aan te tonen dat de betrokken steunmaatregelen tot doel en tot gevolg hebben gehad dat bepaalde in de nationale sectorplannen beschreven programmadoelstellingen zijn verwezenlijkt, inzonderheid die betreffende de totstandbrenging van een suikerproductiecentrum in de regio's van Midden-Italië. Andere doelstellingen daarentegen zijn slechts ten dele verwezenlijkt: het doel van een deelneming van de landbouwers aan het beheer van de suikerfabrieken is namelijk alleen verwezenlijkt in het geval van Castiglionese, maar niet voor Sadam Abruzzo. Voorts hadden krachtens de aanduidingen in de nationale plannen, de specifieke steunprojecten voor vestigingen in de Mezzogiorno moeten voorzien in bepalingen voor de invoering van aanvullende of vervangende activiteiten voor de suikerproductie. Daartoe had RIBS vooraf een economisch-financiële en haalbaarheidsstudie moeten uitvoeren. Men stelt echter vast dat in geen enkel van de specifieke steunplannen die door Italië zijn meegedeeld, wordt verwezen naar de uitvoering van een dergelijke studie, noch naar de resultaten ervan, noch naar evaluaties die RIBS in verband daarmee zou hebben uitgevoerd.

(101) In ieder geval, om de hierboven uiteengezette redenen, is de overeenstemming van deze maatregelen met de nationale sectorplannen alleen onvoldoende om te besluiten dat de steunmaatregelen verenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt. Dat is trouwens ook de reden waarom de Commissie, bij haar onderzoek van de betrokken nationale maatregelen, slechts een principieel akkoord had kunnen geven over de verwezenlijking van de daarin vermelde doelstellingen (herstructurering van de suikersector) en Italië had verzocht om de afzonderlijke steunprojecten voor de definitieve goedkeuring overeenkomstig de artikelen 87 en 88 van het Verdrag bij haar in te dienen.

(102) De Commissie moet dus voor alle steunmaatregelen waarop de onderhavige beschikking betrekking heeft nagaan of de afwijkingen bedoeld in de leden 2 en 3 van artikel 87 van het Verdrag erop kunnen worden toegepast en of zij voldoen aan artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81, krachtens hetwelk de steunmaatregelen moeten zijn gerechtvaardigd door uitzonderlijke omstandigheden in verband met de in Italië lopende herstructureringsprogramma's in de suikersector.

(103) Het standpunt van Italië is hoofdzakelijk gebaseerd op twee argumenten: de steunmaatregelen zijn verenigbaar met de communautaire richtsnoeren en de steun is niet groter dan de maximale steunintensiteit die normaal in aanmerking wordt genomen voor het beoordelen van de steun voor investeringen in de sector verwerking en afzet van landbouwproducten.

(104) Italië beweert dat alle onderzochte steunmaatregelen kunnen worden beschouwd als zijnde verenigbaar met de communautaire richtsnoeren voor staatssteun voor de redding en de herstructurering van bedrijven in moeilijkheden.

(105) Het lijkt dienstig een afzonderlijk onderzoek te wijden aan de steun die is verleend, enerzijds aan Nusam en Sadam Abruzzo voor de herstructurering van de fabriek van Celano en, anderzijds, aan Castiglionese (voor en na de opneming van deze onderneming in de groep Sadam) voor de herstructurering van de fabriek van Castiglion Fiorentino.

([18]) De referentierentevoet in Italië bedroeg 14,66 % in 1990 en 14,4 % in 1992.

(106) De evaluatie heeft tot doel in beide gevallen na te gaan, in de eerste plaats of er wel degelijk een echt herstructureringsplan is en, in de tweede plaats, wanneer dit het geval is, of de communautaire richtsnoeren in acht zijn genomen.

Steun aan Nusam en aan Sadam Abruzzo voor de fabriek van Celano

Begunstigde van de steun

(107) In het geval van de fabriek van Celano dient vooraf een bijkomend probleem te worden onderzocht, namelijk wie precies de begunstigde van de door RIBS toegekende steun is.

(108) Volgens Italië zou de overheidssteun zijn verleend los van de eigendomssituatie van de fabriek en dus aan de economische eenheid (productie van suiker in de installaties te Celano), die eerst werd beheerd door Nusam en daarna door de nieuwe vennootschap Sadam Abruzzo.

(109) Dit argument moet worden afgewezen.

(110) De theorie van de continuïteit wordt weerlegd door de constatering dat de steun is toegekend in de loop van de eerste fase, d.w.z.. die welke voorafgaat aan het besluit van het CIPE van 26 juli 1990, aan Nusam als eigenaar van de twee fabrieken, die van Celano en die van Strongoli, en daarna, ter uitvoering van het genoemde CIPE-besluit, aan Sadam Abruzzo.

(111) De Commissie zou het argument van de continuïteit van de „onderneming Celano" slechts kunnen aanvaarden in de veronderstelling dat de eigendomsoverdracht niet alleen betrekking zou hebben gehad op de installaties (zoals ook is gebeurd) maar ook op de andere elementen van de commerciële onderneming, met inbegrip van, eventueel, de schuldenlasten in verband met de economische activiteit. Met andere woorden, alleen een opvolging in de eigenlijke zin van het woord had het standpunt van Italië kunnen rechtvaardigen. Op grond van de door Italië verstrekte informatie heeft Sadam evenwel, met de procedure van het gerechtelijk akkoord, niet alle rechten en verplichtingen van Nusam in verband met de productieactiviteit van de fabriek van Celano overgenomen.

(112) Nusam heeft trouwens na de verkoop van de fabriek van Celano aan Sadam haar activiteit voortgezet in de fabriek van Strongoli (de onderneming is op 29 december 1997 failliet verklaard).

(113) De Commissie is derhalve van oordeel dat, in tegenstelling tot wat Italië beweert, in een oordeel over de steun die door RIBS aan de fabriek van Celano is verleend, een onderscheid moet worden gemaakt tussen de steun die is verleend aan Nusam en die welke is verleend aan Sadam Abruzzo.

(114) Ten slotte moet dan nog worden geverifieerd of het geheel van deze steunmaatregelen, zoals Italië beweert, kan worden beschouwd als een herstructureringsplan dat voldoet aan de communautaire richtsnoeren.

Steun aan Nusam

(115) Wat de steun aan Nusam betreft, die om de hierboven in de overwegingen 88, 89 en 90 uiteengezette redenen (in overweging 15.1 bedoelde steun, participatie van 5 miljard ITL in overweging 15.4 bedoelde steun, participatie van 2,5 miljard ITL) geen deel uitmaakt van een nationaal sectorplan, deze is zonder enige twijfel een steun aan een bedrijf in moeilijkheden. Deze participaties zijn in werkelijkheid kapitaalverhogingen die volgen op kapitaalverminderingen die zijn gebruikt om exploitatieverliezen van de onderneming aan te zuiveren. Ze voldoen niet aan het beginsel van de particuliere belegger omdat, daar ze bedoeld waren om exploitatieverliezen te dekken, de mogelijkheid om een aanvaardbaar rendement te verkrijgen, minimaal was. Het betreft in ieder geval gerichte steun van RIBS ten gunste van het kapitaal van Nusam, waartoe telkens per geval is beslist na de constatering dat het bedrijf in financiële moeilijkheden was en niet op basis van een document dat kan worden omschreven als een herstructureringsplan.

(116) De in overweging 15.5, onder a) en b), bedoelde maatregelen (afstand van de hypotheek, achterstelling van het krediet tot niet-bevoorrecht krediet) zijn formeel genomen ten gunste van Nusam. Daar zij evenwel in een ruimer verband deel uitmaken van de maatregelen waarin is voorzien bij het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 (betreffende de aankoop van de installatie van Celano door Sadam Abruzzo), moeten de consequenties ervan ook worden onderzocht in het kader van de beoordeling van de door RIBS ter uitvoering van dat besluit uitgevoerde maatregelen.

(117) Deze maatregelen voldoen niet aan de voorwaarden om te kunnen worden beschouwd als steunmaatregelen in de zin van de betreffende communautaire richtsnoeren (overwegingen 96-98).

(118) Voornoemde communautaire richtsnoeren schrijven voor dat de herstructureringssteun moet worden verleend ter uitvoering van een herstructureringsplan dat het mogelijk maakt of binnen een redelijk tijdsbestek de economische en financiële levensvatbaarheid van de onderneming duurzaam te herstellen op grond van realistische veronderstellingen inzake de omstandigheden waaronder de onderneming in de toekomst zal functioneren. De steun moet gekoppeld zijn aan een herstructureringsprogramma dat in bijzonderheden aan de Commissie moet worden voorgelegd.

(119) Uit de beschikbare gegevens blijkt duidelijk dat de aan Nusam verleende steun geen deel uitmaakte van een herstructureringsplan dat het herstel van de economisch-financiële levensvatbaarheid van de onderneming tot doel had. Het is een steun die erop gericht was en als resultaat heeft gehad het voortbestaan van de onderneming, die ernstige financiële moeilijkheden kende, veilig te stellen, zonder dat de redenen voor deze moeilijkheden op passende wijze zijn onderzocht, teneinde maatregelen te kunnen nemen om te komen tot een intern herstel van Nusam door de oorzaken van de moeilijkheden weg te nemen.

(120) Om deze redenen kan de betrokken steun niet worden beschouwd als herstructureringssteun in de zin van de betreffende communautaire richtsnoeren.

(121) Het tweede argument van Italië is dat de steun investeringen in de fabriek van Celano mogelijk zou hebben gemaakt.

(122) Aan de Commissie zijn evenwel geen gegevens meegedeeld die het mogelijk maken het bestaan van een investeringsplan en het onmisbaar verband tussen het verlenen van de steun en de uitvoering van investeringen door Nusam te verifiëren. Italië heeft niet aangetoond dat de steun aan Nusam is verleend om deze in staat te stellen investeringen uit te voeren of, met andere woorden, dat deze investeringen (die overigens niet nader zijn omschreven) zonder de betrokken steun niet had kunnen worden uitgevoerd.

(123) Daarom moet de steun die wordt gevormd door de deelneming in het kapitaal van Nusam voor een bedrag van 5 miljard ITL, respectievelijk 2,5 miljard ITL, worden beschouwd als steun voor de bedrijfsvoering aan de begunstigde onderneming.

(124) Gelet op deze overwegingen en inzonderheid op de financiële situatie van Nusam, is de waarde van de steun die in aanmerking moet worden genomen die van een subsidie die niet hoeft te worden terugbetaald, voor een bedrag overeenkomend met de vorengenoemde twee opeenvolgende participaties (2,5 miljard ITL en 5 miljard ITL), die nooit aan RIBS zijn terugbetaald. Er dient overigens op te worden gewezen dat de participaties van RIBS in het kapitaal van Nusam definitief verloren zijn gegaan na het faillissement van deze laatste op 29 december 1997. Deze steun moet worden beschouwd als steun voor de bedrijfsvoering die strijdig met de constante praktijk van de Commissie met betrekking tot de toepassing van de artikelen 87, 88 en 89 van het Verdrag (arrest van het Gerecht van eerste aanleg, 8 juni 1995, zaak T-459/93 — Siemens/Commissie ([19])).

(125) Gelet op bovenstaande overwegingen, kan de betrokken steun niet in aanmerking komen voor één van de in artikel 87, leden 2 en 3, van het Verdrag bedoelde uitzonderingen.

Steun aan Sadam Abruzzo als huurder van de fabriek van Celano

De borgstellingen

(126) Het betreft twee borgstellingen verleend aan Sadam Abruzzo in de periode waarin deze onderneming de fabriek van Celano in huur had (steun bedoeld in de overwegingen 15.2 en 15.3).

(127) Om de hierboven in punt 95 uiteengezette redenen, valt deze steun niet onder de nationale sectorplannen.

([19]) Jurisp. 1995, blz. II-1675.

(128) Zoals de Commissie bij de inleiding van de procedure heeft verklaard, moet deze steun worden getoetst aan de criteria die gelden voor staatsgaranties ([20]). Italië heeft naar aanleiding van het bezwaar van de Commissie geen enkel element verstrekt om aan te tonen dat deze criteria in dit geval in acht zijn genomen.

(129) Ook de bewering van de Italiaanse autoriteiten dat nooit een beroep is gedaan op de twee borgstellingen is niet relevant, omdat het voordeel dat wordt gevormd door de overheidsgarantie beschikbaar wordt op het ogenblik dat de garantie wordt verleend en niet uitsluitend wanneer er daadwerkelijk een beroep op wordt gedaan. Overeenkomstig punt 38 van de mededeling van de Commissie betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag en van artikel 5 van Richtlijn 80/273/EEG van de Commissie op openbare bedrijven in de industriesector ([21]), die in het geval van de garanties zowel van toepassing zijn op openbare bedrijven als op particuliere bedrijven, moet de overeenstemming van dergelijke maatregelen worden beoordeeld op het ogenblik waarop ze worden verleend. De beoordeling van het steunelement dat in de garanties is vervat, is bovendien afhankelijk van de financiële situatie van de begunstigde bedrijven.

(130) Daar het borgstellingen betreft die zijn verleend aan een onderneming die niet in financiële moeilijkheden was, is de waarde ervan niet gelijk aan de gegarandeerde bedragen (2 + 11 miljard ITL), maar wel aan de marktprijs die Sadam zou hebben moeten betalen voor garanties met eenzelfde risicogehalte die door financiële instellingen zouden zijn verleend.

(131) De Commissie blijft dus op het standpunt dat zij had ingenomen toen ze de procedure heeft ingeleid. Zij is van oordeel dat de steun die door RIBS aan Sadam is verleend in de vorm van borgstellingen niet onder één van de in artikel 87, leden 2 en 3, van het Verdrag bedoelde uitzonderingen valt, omdat ze steun voor de bedrijfsvoering zijn, die niet voldoet aan de voorwaarden die zijn bepaald in de communautaire regels voor de steun die wordt verleend in de vorm van garanties, noch aan de criteria die in de communautaire richtsnoeren voor staatssteun aan bedrijven in moeilijkheden zijn vastgesteld.

Steun in verband met de overname door Sadam van Nusam van de fabriek van Celano

(132) Het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 voorzag in een aantal interventie- en steunmaatregelen om het faillissement van Nusam te voorkomen en de verkoop van de fabriek in Celano door Nusam aan Sadam Abruzzo mogelijk te maken (specifiek steunplan 1990).

De volgende maatregelen zijn uitgevoerd:

a) Nusam heeft afgezien van de hypotheek op de fabriek van Celano, die gold als zekerheid voor de betaling van de restschuld van 17,504 miljard ITL aan de RIBS;

([20]) Brief van de Commissie aan de lidstaten van 5 april 1989 en 12 oktober 1989.

([21]) PB C 307 van 13.11.1993, blz. 3.

b) achterstelling van het krediet, dat daardoor een niet-bevoorrecht krediet was geworden, na de andere niet-bevoorrechte kredieten. Als gevolg van het faillissement van Nusam op 29 december 1997 is dit krediet definitief verloren gegaan;

c) verkoop van de fabriek van Celano door Nusam aan Sadam Abruzzo, die de terugbetaling van de resterende schuld van 15 miljard ITL aan RIBS voor haar rekening nam (op dezelfde terugbetalingsvoorwaarden);

d) verlening van een nieuw uitstel van terugbetaling van vijf jaar (vrijstelling van betaling van de rente) voor de terugbetaling van voornoemde schuld van 15 miljoen ITL;

e) steun in de vorm van een participatie in het kapitaal van Sadam Abruzzo voor een bedrag van 8 miljard ITL;

f) lening tegen verlaagde rentevoet voor een bedrag van 11 miljard ITL toegestaan door RIBS aan Sadam Abruzzo.

(133) Deze steunmaatregelen maken deel uit van een specifiek steunplan in de zin van de nationale sectorplannen. De Commissie is evenwel de mening toegedaan dat niet alle steunmaatregelen in overeenstemming zijn met de sectorplannen omdat, zoals gezegd, enkele van de maatregelen die door RIBS ter uitvoering van voornoemd besluit van het CIPE ten uitvoer zijn gelegd, niet beantwoorden aan de categorieën van steunmaatregelen (deelname in het kapitaal, participatieleningen, leningen tegen verlaagde rentevoet) die ter beschikking van RIBS zijn gesteld om de herstructurering in de suikersector in Italië te vergemakkelijken.

(134) De eerste van de steunmaatregelen van RIBS waarin het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 (zie overweging 15.5, onder a) en b)) voorzag, had tot doel het faillissement van Nusam te voorkomen en de verkoop van de fabriek van Celano door deze onderneming aan Sadam Abruzzo, die toen de huurder van de fabriek was, mogelijk te maken. Om dit doel te bereiken zag RIBS af van de hypotheek op het krediet van 17,504 miljard ITL die was verstrekt aan Nusam, waardoor het mogelijk was een verzoek om toelating tot de procedure van het gerechtelijk akkoord in te dienen. Het is belangrijk op te merken dat, zonder de achterstelling van het hypothecair krediet van RIBS, de door de Italiaanse regelgeving bepaalde voorwaarden waaronder een bedrijf in moeilijkheden tot de procedure van het gerechtelijk akkoord kan worden toegelaten, niet zouden zijn vervuld. Om tot deze procedure te worden toegelaten, moeten de debiteuren inderdaad in staat zijn al hun bevoorrechte kredieten (zoals het hypothecair krediet van RIBS) en 40 % van de niet-bevoorrechte kredieten terug te betalen. De inleiding van de faillissementsprocedure zou in dat geval de sluiting van het contract tot verkoop van de fabriek aan Sadam onmogelijk hebben gemaakt, omdat alle activiteiten van Nusam onder gerechtelijk toezicht zouden zijn geplaatst in het kader van een procedure voor de liquidatie van de onderneming, die desnoods ook tot de sluiting van de fabriek had kunnen leiden (zie opmerkingen van Italië, overweging 54).

(135) Deze maatregelen zouden eventueel kunnen worden beschouwd als een steunmaatregel die geen steun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Verdrag bevat, voorzover hij gediend heeft om de verkoop van de onderneming mogelijk te maken onder voorwaarden die verenigbaar zijn met het beginsel van de particuliere belegger in een markteconomie. Dit leek in werkelijkheid echter niet het geval te zijn geweest. Het enige voordeel dat RIBS met alle in het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 opgenomen maatregelen heeft kunnen behalen is dat Sadam nog een schuld (lening tegen verlaagde rentevoet) van 15 miljard ITL bij Nusam is aangegaan. Voor de aflossing van deze lening tegen verlaagde rentevoet is echter een nieuw uitstel van aflossing toegestaan voor een periode van vijf jaar. Bovendien dient erop te worden gewezen dat, daar de activa van Nusam, met inbegrip van die in de fabriek van Celano (die volgens een expertise van onafhankelijke adviseurs een waarde had van 31,8 miljard ITL), de hypotheekwaarde van 17,504 miljoen ITL overschreden, een deel van de tweede lening van 15 miljard ITL aan RIBS had moeten worden terugbetaald.

(136) Daar echter niet is aangetoond dat de andere particuliere crediteuren van Nusam zich op dezelfde wijze zouden hebben gedragen en afstand zouden hebben gedaan van hun vorderingen, is de Commissie van oordeel dat een dergelijke handelswijze niet kan worden geacht vergelijkbaar te zijn met die van een particulier belegger in een markteconomie. Het besluit van het CIPE van 26 juli 1990, dat voorziet in de afstand van de kredieten van RIBS en de achterstelling ervan, is vergezeld van een besluit tot verkoop van de fabriek aan Sadam Abruzzo en van andere steunmaatregelen van de Staat ten gunste van dezelfde onderneming. Bovendien gaat de afstand van RIBS-kredieten niet vergezeld van een afstand van kredieten door de andere particuliere crediteuren van Nusam. Naar analogie van de mededeling van de Commissie betreffende de deelneming van overheidsinstanties in het kapitaal van ondernemingen ([22]) moet, om te voorkomen dat de maatregel staatssteun omvat, de afstand van kredieten door de overheid evenredig zijn met de afstand van kredieten door particuliere schuldeisers.

(137) Deze maatregel moet dus worden beschouwd als staatssteun, omdat het een gedraging betreft die voor een particulier belegger, die volgens de in een markteconomie normale gebruiken handelt, niet aanvaardbaar is.

(138) Dit gezegd zijnde, dient de werkelijke begunstigde van de steun te worden bepaald. Formeel was Nusam de begunstigde. De Commissie is echter van oordeel dat deze onderneming geen enkel financieel voordeel heeft gehad bij de steun. Dienaangaande dient eraan herinnerd dat op het ogenblik van de achterstelling van de schuld, Nusam zich in een hachelijke financiële situatie bevond en daarna failliet is gegaan. Anderzijds is door de achterstelling van het krediet de totale schuldenlast van Nusam niet verminderd. Het economisch effect van deze operatie is dat de rangorde van de crediteuren van de onderneming wordt gewijzigd. Door afstand te doen

([22]) Bulletin 9-1984.

van de hypotheek doet RIBS afstand van de voorrang die zijn krediet had en valt het terug tot de laatste plaats, na al de andere crediteuren van Nusam. De operatie levert voor Nusam geen enkel voordeel op omdat zij hoe dan ook al haar crediteuren moet terugbetalen voor zover zij daartoe de middelen heeft.

(139) De achterstelling en de afstand van dit krediet maken deel uit van een geheel van financiële maatregelen, waartoe op dezelfde datum is besloten, en die alleen tot doel hadden de overdracht van de fabriek van Celano van Nusam aan Sadam mogelijk te maken. In normale marktomstandigheden en zonder de tussenkomst van RIBS, zou een dergelijke overdracht hebben plaatsgevonden tegen marktprijzen om ervoor te zorgen dat de crediteuren van Nusam een zo groot mogelijk deel van hun geld zouden terugkrijgen. Om de bovenvermelde redenen is de Commissie van oordeel dat de door Sadam voor de overdracht van de fabriek van Celano betaalde prijs onder de marktprijs ligt (zie overwegingen 141 tot en met 148). Daarom is de Commissie van oordeel dat de operatie alleen tot doel had de overdracht van de suikerfabriek van Celano van Nusam aan Sadam mogelijk te maken tegen abnormaal gunstige voorwaarden. Dat wordt bevestigd door de opmerkingen van Italië (overweging 54), waarin wordt gezegd dat de Minister van Landbouw had besloten te voorkomen dat het waarschijnlijke faillissement van Nusam zou leiden tot de sluiting van de fabriek van Celano en het beheer ervan over te dragen aan Sadam. Het besluit van de minister is genomen vóór het besluit van het CIPE. De Commissie trekt daaruit de conclusie dat een deel van de formeel aan Nusam verleende steun in werkelijkheid een steun aan Sadam is voor de aankoop van de fabriek van Celano. De waarde van de steun komt overeen met het verschil tussen de marktprijs van deze fabriek en de werkelijke prijs die door Sadam is betaald.

(140) Deze conclusie laat echter niet toe te besluiten dat het enige economische effect van de achterstelling van het hypothecair krediet van 17,504 miljard ITL tot een niet-bevoorrecht krediet alleen Sadam ten goede is gekomen. Op basis van de door Italië verstrekte informatie, was de Commissie van mening dat deze maatregel ook een steun aan de andere crediteuren van Nusam vormde. Het voornaamste effect van de achterstelling van het krediet was dan ook een wijziging in de rangorde van de crediteuren in het kader van de procedure van het preventieve gerechtelijk akkoord. Omdat alleen bedrijven die alle bevoorrechte kredieten en 40 % van de geografische kredieten kunnen terugbetalen voor deze procedure in aanmerking komen, heeft de Commissie geoordeeld dat de achterstelling van het krediet het voor de crediteuren van Nusam mogelijk heeft gemaakt om een groter deel van de kredieten terug te krijgen dan zij normaal zouden hebben gekregen. Door de afstand van RIBS van zijn eigen krediet van 17,504 miljard ITL, zouden alle schuldeisers namelijk ten minste 40 % van hun krediet hebben kunnen terugkrijgen. Als Nusam daarentegen failliet was gegaan, zou het niet mogelijk zijn geweest de vereffening van alle prioritaire schulden en 40 % van de niet-bevoorrechte schulden te garanderen.

(141) Wat de prijs betreft die door Sadam voor de aankoop van de fabriek is betaald, had de Commissie bij het inleiden van de procedure geconstateerd dat deze niet overeenkwam met de werkelijke waarde van de fabriek van Celano zoals die bleek uit de evaluatie die was uitgevoerd door de door RIBS en Nusam gezamenlijk aangestelde deskundige. Daarin werd de waarde van de over te dragen onroerende goederen namelijk bepaald op 31,8 miljard ITL.

(142) Italië heeft noch het bestaan van deze waardebepaling, noch het geraamde bedrag betwist. In de bewijsvoering van Italië wordt verklaard dat de waardebepaling uitsluitend betrekking had op onroerende goederen en dat geen rekening was gehouden met het bestaan van een negatieve rentabiliteit (bad-will) in de balans van Nusam.

(143) De Commissie begrijpt echter niet, en Italië heeft er ook geen verklaring voor gegeven, hoe de „bad-will" van Nusam een invloed had kunnen uitoefenen op de waardebepaling van de fabriek van Celano, omdat Sadam met de aankoop van de installaties ook de verplichtingen van de vroegere eigenaar in verband met de economische activiteit van de fabriek heeft overgenomen. Met andere woorden Italië verklaart niet op welke wijze de door de deskundigen geraamde prijs is verlaagd van 31,8 miljard ITL tot het door Sadam geboden bedrag.

(144) Alleen een openbare verkoop zou het mogelijk hebben gemaakt om de juiste marktwaarde van de overgedragen fabriek te kennen. Bij gebreke van een dergelijke verkoopprocedure, kan de Commissie niet anders dan concluderen dat de marktprijs van de fabriek van Celano hoger is dan de door Sadam betaalde prijs.

(145) Ten opzichte van het door de deskundigen geraamde bedrag van 31,8 miljard ITL, heeft Sadam als aankoopprijs voor de fabriek van Celano het volgende aangeboden:

a) afstand van zijn eigen krediet ten aanzien van Nusam voor een bedrag overeenkomend met de investeringen die in de fabriek van Celano zijn gedaan in de periode waarin de fabriek werd gehuurd (11 miljard ITL) en

b) overname van de schuld (lening tegen verlaagde rentevoet) van 15 miljard ITL van Nusam ten aanzien van RIBS. Voor de terugbetaling van deze schuld heeft RIBS aan Sadam een nieuwe aflossingsvrije periode van vijf jaar toegestaan.

(146) De nominale waarde van het aanbod (26 miljard ITL) is reeds lager dan het bedrag van de vorenvermelde raming (–5,8 miljard ITL).

(147) Bovendien moet het volgende in overweging worden genomen:

a) de economische waarde van de afstand, door Sadam, van de schuld die Nusam aan haar had, komt niet overeen met het bedrag van de lening zelf. Uit de beschikbare informatie blijkt dat, daar het een niet-bevoorrecht krediet betrof, de vooruitzichten voor terugbetaling op het ogenblik dat de afstand werd gedaan aanzienlijk minder gunstig waren, en dat in de meest pessimistische hypothese slechts 40 % van het bedrag van de lening (d.w.z. 4,4 miljard ITL) had kunnen worden geïnd;

b) de waarde van de overname van de lening tegen verlaagde rentevoet die door RIBS aan Nusam was verleend moet derhalve worden aangepast rekening houdende met de gunstige voorwaarden die zijn toegestaan voor de terugbetaling van deze lening (rentesubsidie, aflossingsvrije periode).

(148) Gelet op hetgeen voorafgaat is de Commissie van oordeel dat de verkoop van de fabriek van Celano aan Sadam Abruzzo niet heeft plaatsgevonden onder normale marktvoorwaarden en dat het verschil tussen de in het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 bepaalde prijs en de door de deskundigen bepaalde prijs (31,8 miljard ITL) een staatssteun ten gunste van Sadam Abruzzo is.

Evaluatie van de steun ten gunste van Sadam Abruzzo

Herstructureringssteun

(149) In de eerste plaats is het nuttig na te gaan of, zoals Italië beweert, deze steun kan worden beschouwd als steun voor de herstructurering van een bedrijf in moeilijkheden in de zin van de communautaire richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden en, vooral, of Sadam Abruzzo voor dergelijke steun in aanmerking kwam.

(150) In de betreffende communautaire richtsnoeren zijn de bedrijven die voor de reddings- en herstructureringssteun in aanmerking komen gedefinieerd als „bedrijven die niet in staat zijn uit hun moeilijkheden te komen, noch met eigen middelen, noch door het nodige kapitaal van de aandeelhouders te verkrijgen of door leningen".

Voorts is ook bepaald dat „ondernemingen die reddings- of herstructureringssteun van hun regering ontvangen, over het algemeen financieel zwak staan, door slechte bedrijfsresultaten in het verleden en sombere toekomstperspectieven".

De ondernemingen die voor deze steunmaatregelen in aanmerking komen worden in de richtsnoeren beschreven aan de hand van typische symptomen (verminderende rentabiliteit, toenemend verlies, stijgende schulden- en rentelast), symptomen die duidelijk niet kunnen slaan op een pas opgerichte onderneming. Dat geldt eveneens voor nieuwe ondernemingen die zijn opgericht om de activiteiten van een onderneming in moeilijkheden over te nemen in het kader van een procedure van gerechtelijk akkoord (in het onderhavige geval was Nusam in die periode reeds op de rand van het faillissement, dat toen kon worden uitgesteld maar niet kon worden voorkomen door de steun die is verleend door RIBS). Punt 2.3 van de betreffende communautaire richtsnoeren bepaalt namelijk dat veranderingen van eigenaar van de gesteunde onderneming geen invloed hebben op de beoordeling van de steun.

(151) Volgens de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen ([23]) kan de steun voor de overname van een vestiging, die is gesloten of die zonder de overname zou zijn gesloten, een voordeel voor de ondernemingen in moeilijkheden inhouden, dat overeenkomstig de desbetreffende communautaire richtsnoeren moet worden onderzocht. In het onderhavige geval is de Commissie van oordeel dat de steun aan Nusam niet voldoet aan de in de communautaire richtsnoeren bepaalde voorwaarden (zie overwegingen 116, 117 en 118).

(152) Sadam Abruzzo is juridisch en financieel onafhankelijk van Nusam. De door RIBS verleende steun is derhalve niet bestemd om schulden uit het verleden aan te zuiveren of om een situatie te saneren die een gevolg is van een slecht beheer in het verleden. De steun was dus in werkelijkheid niet bestemd voor de herstructurering van een bedrijf in moeilijkheden. De Italiaanse autoriteiten hebben bovendien geen enkele reden aangegeven om Sadam Abruzzo te kunnen beschouwen als een bedrijf in moeilijkheden.

(153) Daarom is de Commissie van oordeel dat de betrokken steun niet kan worden getoetst aan de communautaire richtsnoeren voor bedrijven in moeilijkheden.

(154) Wat het tweede argument van Italië betreft, namelijk dat de steun de uitvoering van investeringen in de betrokken fabrieken mogelijk zou hebben gemaakt, moet de betrokken steun worden getoetst aan de criteria voor de steun voor investeringen in de sector verwerking en afzet van landbouwproducten.

Overeenstemming met het sectorplan

(155) Vooraf dient het volgende te worden opgemerkt: in deze sector past de Commissie bij de beoordeling van steunmaatregelen die de overheid wil toekennen normaal de sectorale beperkingen toe die gelden voor het onderzoek van de communautaire cofinancierbaarheid in de zin van de diverse verordeningen van de Gemeenschap die in de loop der jaren zijn vastgesteld met het oog op de verbetering van de omstandigheden voor de verwerking en de afzet van landbouwproducten (Verordeningen (EEG) nr. 355/77 ([24]), (EEG) nr. 866/90 ([25]) en (EG) nr. 951/97 ([26]) van de Raad). Deze werkwijze van de Commissie is „gecodificeerd" met de vaststelling van de richtsnoeren inzake staatssteun voor investeringen voor de verwerking en de afzet van landbouwproducten ([27]).

(156) Eén van de vorenvermelde sectorale beperkingen is het verbod op steunverlening in de suikersector.

(157) De Commissie heeft evenwel krachtens artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81 en bij de goedkeuring van de nationale herstructureringsplannen voor de suikersector in Italië een afwijking op deze beperking toegestaan voor de steunmaatregelen in verband met de uitzonderlijke behoeften van deze plannen (dit was met name het geval voor de steun voor investeringen in de vestigingen van Celano, Strongoli en Castiglion Fiorentino, waarin was voorzien in de eerste specifieke steunplannen ten gunste van Nusam en Castiglionese, die in 1984 en in 1985 door de Commissie zijn goedgekeurd). Deze afwijkingen zijn geval per geval door de Commissie beoordeeld bij elke aanmelding van een specifiek plan.

([23]) PB C 74 van 10.3.1998, blz. 9.

([24]) PB L 51 van 23.2.1977, blz. 1.
([25]) PB L 91 van 6.4.1990, blz. 1.
([26]) PB L 142 van 2.6.1997, blz. 22.
([27]) PB C 29 van 2.2.1996, blz. 4.

(158) De Commissie is van oordeel dat deze steun, om de hiervoren uiteengezette redenen, niet in overeenstemming is met de nationale sectorplannen omdat hij niet beantwoordt aan een van de instrumenten die daarin zijn opgenomen voor de herstructurering van de suikersector in Italië. De steun kan derhalve niet in aanmerking komen voor de in artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81 bedoelde afwijking voor steun die wordt verleend wegens uitzonderlijke omstandigheden in verband met de in Italië lopende herstructureringsprogramma's voor de suikersector.

(159) Uit deze toetsing van de steunmaatregel aan de algemene criteria inzake staatssteun blijkt dat de betrokken steunmaatregel moet worden beschouwd als steun voor de aankoop van een bestaande fabriek, hoewel hij volgens Italië moet worden beschouwd als investeringssteun.

Investeringssteun

(160) Het specifiek steunplan dat bij het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 is goedgekeurd voorzag in een reeks steunmaatregelen ten gunste van Sadam Abruzzo, met name in een compensatie van de volgende „investeringen":

a) 15 miljard ITL die zijn gebruikt voor de aankoop van de fabriek van Celano;

b) 11 miljard ITL voor investeringen die zijn uitgevoerd door Sadam Abruzzo in de periode waarin deze huurder was van de fabriek (hetgeen het bestaan van een krediet voor de overeenkomstige waarde van Sadam Abruzzo ten aanzien van Nusam verklaart);

c) 20 miljard ITL nieuwe investeringen (uitvoerig beschreven in het specifiek steunplan).

(161) De Commissie is van oordeel dat deze uitgavencategorieën niet alle kunnen worden beschouwd als toelaatbare investeringen in de zin van de communautaire regeling inzake staatssteun.

(162) Wat betreft het bedrag van 15 miljard ITL (de prijs die door Sadam Abruzzo voor de aankoop van de fabriek van Celano is „betaald"), en onverminderd hetgeen hierboven reeds is uiteengezet over de steuncategorieën en de beoordeling van de steun die is verleend voor de aankoop van deze fabriek, herhaalt de Commissie haar standpunt ten aanzien van de steun die is verleend om de eigendomsoverdracht van een bestaand goed te bevorderen. Een dergelijke steun, die geen enkel voordeel heeft voor de sector als geheel, maar alleen een voordeel vormt voor de belanghebbende partij (of, eventueel, partijen), kan niet worden beschouwd als steun om een initiële investering in de communautaire betekenis van het woord te verwezenlijken. Overeenkomstig de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen ([28]), waarin de positie wordt uiteengezet die de Commissie normaliter aanneemt voor de specifieke sector van de regionale steunmaatregelen, „wordt onder initiële investering verstaan, een investering in vast kapitaal ten behoeve van de oprichting van een nieuwe vestiging, de uitbreiding van een bestaande vestiging, of het starten van een activiteit die een fundamentele wijziging in het product of in het productieproces van een bestaande vestiging meebrengt (door rationalisering, herstructurering of modernisering)". In het onderhavige geval zijn deze voorwaarden niet vervuld.

(163) In ieder geval gaat het om uitgaven die op het ogenblik dat de steun is uitgekeerd, reeds waren gedaan.

Wat derhalve de investeringen betreft die door Sadam Abruzzo zijn uitgevoerd vóór de toekenning van de steun bij het CIPE-besluit van 26 juli 1990 (voor een bedrag van 11 miljard ITL), deze komen niet in aanmerking voor investeringssteun wegens het fundamentele principe inzake staatssteun volgens hetwelk, om met de gemeenschappelijke markt verenigbaar te kunnen zijn, de aan een onderneming uitgekeerde steun noodzakelijk moet zijn om het beoogde doel te bereiken. Dat beginsel sluit dus uit dat een steun in aanmerking komt die, omdat hij wordt uitgekeerd nadat het verhoopte effect heeft plaatsgevonden (in dit geval de uitvoering van de investeringen) niet meer het nodige stimulerende effect kan hebben (Arrest van het Hof van Justitie van 17 september 1980 — zaak 730/79 — Philip Morris/Commissie ([29])).

(164) Als investeringsuitgaven waarin in het specifieke steunplan van 1990 voor de fabriek van Celano is voorzien, komen dus alleen in aanmerking de uitgaven die betrekking hebben op de nieuwe investeringen die waren gepland, d.w.z. de investeringen die bij de vaststelling van het besluit van het CIPE terzake nog niet waren uitgevoerd.

(165) Deze uitgaven, die 20 miljard ITL bedragen, zijn de enige die voldoen aan de voorwaarden om voor staatssteun in aanmerking te komen uit hoofde van artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81 en van de beschikkingen van de Commissie tot goedkeuring van de nationale sectorplannen: het betreft namelijk uitgaven waarin is voorzien in het kader van een specifiek steunplan en die gerechtvaardigd zijn door uitzonderlijke behoeften in verband met de bovengenoemde nationale plannen (in het specifieke steunplan wordt gesteld dat ze noodzakelijk zijn voor de herstructurering van de onderneming). Eventuele steunmaatregelen voor de uitvoering van deze uitgaven zouden dus bij de toetsing aan de artikelen 87 en 88 van het Verdrag een gunstig oordeel hebben kunnen krijgen, wegens de afwijking waarin is voorzien bij artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81.

([28]) Zie voetnoot 24.
([29]) Jurispr. 1980, blz. 2671.

(166) Daar de fabriek van Celano is gelegen in een gebied dat op het ogenblik dat de steun is verleend, onder doelstelling 1 viel, had het totale bedrag van de steun dat aan Sadam had mogen worden verleend voor de uitvoering van de nieuwe investeringen waarin is voorzien in het specifieke steunplan, moeten worden beperkt tot 75 % van de subsidiabele uitgaven (dit is de steunintensiteit die van toepassing is op investeringssteun in de sector verwerking en afzet van landbouwproducten in doelstelling 1 — regio's). De waarde van de betrokken steun is gelijk aan 15 miljard ITL in subsidie-equivalent.

(167) De steun die Sadam Abruzzo op basis van het besluit van het CIPE van 26 juli 1990 heeft ontvangen, kan als volgt worden beoordeeld:

(168.1) Verlaging van de prijs voor de aankoop van de fabriek van Celano.

Deze steun is gelijk aan het verschil tussen de geschatte waarde van de fabriek (31,8 miljard ITL) en de daadwerkelijk door Sadam betaalde prijs. Het werkelijke bedrag van deze prijs wordt verkregen door de werkelijke waarde van de lening van 15 miljard ITL die aan Sadam is overgedragen (of de nominale waarde van de lening min de steun die wordt vertegenwoordigd door de waarde van de verlaging van de rentevoet ten opzichte van de marktrente op dat ogenblik en het uitstel van aflossing van de lening dat is toegestaan), op te tellen bij de waarde die wordt vertegenwoordigd door de afstand van een krediet die, om redenen die hierboven reeds zijn uiteengezet, moet worden geraamd op 4,4 miljard ITL. Deze steun is volstrekt onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

(168.2) Nieuwe participatie van RIBS in het kapitaal van Sadam Abruzzo voor een bedrag van 8 miljard ITL.

Daar het een kapitaalparticipatie betreft die is gekocht tegen de nominale waarde, moet de waarde van deze participatie worden berekend door dit bedrag te beschouwen als een lening tegen een rentevoet van 0 %, voor een duur die gelijk is aan de duur van de participatie, met een aflossingsvrije periode die duurt zolang de lening duurt. De rentevoet die moet worden gebruikt als basis voor de berekening van het brutosubsidie-equivalent van deze steun is de communautaire referentievoet die op het tijdstip van de operatie voor Italië gold (14,66 %).

(168.3) Lening tegen verlaagde rentevoet voor een bedrag van 11 miljard ITL.

Het brutosubsidie-equivalent van deze steun (waarin de verlaging van de rentevoet en de vrijstelling van terugbetaling moeten worden verwerkt) wordt berekend door als referentievoet de communautaire referentievoet aan te houden die voor Italië gold op de datum dat de lening is toegekend (14,66 %).

(169) De in de overwegingen 168.2 en 168.3 bedoelde steun is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt omdat de waarde ervan, uitgedrukt in brutosubsidie-equivalent, hoger is dan 15 miljard ITL (20 miljard x 75 %), die wettelijk aan Sadam Abruzzo had kunnen worden verleend als investeringssteun.

Beoordeling van de steun aan de andere crediteuren van Nusam

(170) De achterstelling en de afstand door RIBS van het hypothecair krediet van 17,504 miljard ITL, dat is omgezet in een niet-bevoorrecht krediet, vormt niet alleen een staatssteun ten gunste van Sadam Abruzzo, maar ook een steun ten gunste van de andere crediteuren van Nusam (zie overweging 139).

(171) Gelet op de relevante communautaire richtsnoeren, is dit geen investeringssteun, noch steun voor de herstructurering van bedrijven in moeilijkheden. Aangezien de Italiaanse autoriteiten geen andere rechtsgronden hebben voorgesteld en de Commissie er ook geen andere heeft gevonden, moet de betrokken steun worden beschouwd als steun voor de bedrijfsvoering, die de Commissie normaliter strijdig acht met de artikelen 87, 88 en 89 van het Verdrag (zie overweging 124). Deze steun moet dus worden beschouwd als onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

Steun aan Castiglionese voor de fabriek van Castiglion Fiorentino

Garantie

(172) De opening van een kredietlijn van 41 miljard ITL ten gunste van de onderneming Castiglionese voor de uitgaven voor de afwikkeling van het productieseizoen 1991 (zie overweging 16.1) ging vergezeld van een staatsgarantie.

(173) Voor een dergelijke steun in de vorm van een garantie gelden, voor zover ze van toepassing zijn, de argumenten die reeds zijn vermeld in de overwegingen 126-131. Het is een steun voor de bedrijfsvoering die niet voldoet aan de voorwaarden die zijn bepaald in de communautaire regels inzake steun in de vorm van garanties, noch aan die inzake steun voor bedrijven in moeilijkheden.

Specifiek steunplan (besluit van 16 april 1992)

(174) Ook met betrekking tot de steun die aan Castiglionese is verleend ter uitvoering van het specifieke steunplan dat is goedgekeurd bij het besluit van het CIPE van 16 april 1992, voert Italië aan dat deze in overeenstemming is met de richtsnoeren voor steunmaatregelen ten gunste van bedrijven in moeilijkheden, omdat het herstructureringssteun is, en dat de steun verenigbaar is, omdat het investeringssteun betreft.

Overeenstemming met de communautaire richtsnoeren inzake staatssteun voor de herstructurering van bedrijven in moeilijkheden

(175) De Commissie is van oordeel dat de steun ten gunste van Castiglionese niet in overeenstemming is met de communautaire richtsnoeren inzake staatssteun voor de herstructurering van bedrijven in moeilijkheden.

1. *Het is geen herstructureringsplan in de zin van de communautaire richtsnoeren*

(176) Om Castiglionese uit de moeilijkheden te helpen, voorzag het specifieke steunplan van 1992 in de verlening van steun in diverse vormen, enerzijds om de financiële schuldenlast ten aanzien van RIBS te verminderen (verlenging van de door RIBS in 1984 genomen participatie, omzetting in kapitaal van een deel van het krediet — 20 miljard ITL — op een totaal van 24 miljard ITL ten aanzien van RIBS, herschikking van de resterende schuld over 15 jaar) en, anderzijds, om het bedrijf nieuwe middelen ter beschikking te stellen (nieuwe deelneming voor een beperkte duur voor 10 miljard ITL en nieuwe lening met verlaagde rentevoet voor 20 miljard ITL).

(177) Overeenkomstig de communautaire richtsnoeren moet een plan voor de herstructurering van bedrijven in moeilijkheden het mogelijk maken binnen een redelijke termijn de economische en financiële levensvatbaarheid van het bedrijf op duurzame wijze te herstellen, op basis van realistische hypotheses inzake het functioneren van het bedrijf in de toekomst. Het bij het besluit van het CIPE van 26 april 1992 goedgekeurde specifieke steunplan kan niet worden geacht aan deze definitie van een herstructureringsplan te voldoen.

(178) De steun voor de herstructurering moet namelijk zijn gekoppeld aan een programma voor de sanering van de onderneming dat met alle nodige bijzonderheden bij de Commissie moet worden ingediend. Bovendien moet het herstel van de rendabiliteit van het bedrijf voornamelijk worden verkregen door interne maatregelen waarin in het herstructureringsplan is voorzien.

(179) Het specifiek steunplan van 1992 omvat echter alleen een opsomming van de financiële behoeften van Castiglionese, zonder dat getracht wordt na te gaan welke de oorzaken van de moeilijkheden waren, die voortvloeien uit het vroegere beheer van de onderneming: er wordt alleen gewag gemaakt van externe factoren, zoals de wijzigingen in de communautaire regelgeving in de suikersector en het negatieve effect van de GATT-onderhandelingen op deze sector, inzonderheid van de daaruit voortvloeiende vermindering van de steunverlening door de Gemeenschap.

(180) Het plan bevat bijgevolg geen enkele maatregel om de onderneming te saneren. De begunstigde van de steun die is verleend op basis van het specifieke steunplan 1992 is namelijk alleen verplicht de continuïteit van de bietenteelt in het toeleveringsgebied te garanderen en de herstructurering van de installaties te voltooien. Deze maatregelen kunnen niet worden beschouwd als herstelmaatregelen in de zin van de communautaire regeling.

(181) In het plan dat na de inleiding van de procedure bij de Commissie is ingediend, wordt evenmin gewag gemaakt van de voorwaarden waaronder de onderneming in de toekomst zal worden beheerd, of wel in zodanig vage bewoordingen dat onmogelijk kan worden geverifieerd of de hypotheses inzake de levensvatbaarheid op lange termijn van de onderneming wel realistisch zijn.

(182) De Commissie is dan ook van oordeel dat het specifieke steunplan 1992 geen herstructureringsplan in de zin van de relevante communautaire richtsnoeren is, omdat het geen enkele precieze aanduiding bevat om de oorzaken van de moeilijkheden van de onderneming en het bestaan van interne saneringsmaatregelen, alsmede de doeltreffendheid van de voorgestelde en vastgestelde oplossingen, te kunnen verifiëren.

2. *Het voorkomen van onnodige verstoringen van de concurrentie*

(183) Alle herstructureringsplannen moeten maatregelen bevatten om de ongunstige gevolgen van de steun voor de concurrenten zoveel mogelijk te beperken.

(184) Wanneer er, zoals in het onderhavige geval, een overcapaciteit is op de markt waarop de begunstigde werkzaam is, zal het herstructureringsplan, in evenredigheid met de grootte van het ontvangen bedrag, moeten bijdragen tot de herstructurering van de sector die zorgt voor de voorziening van deze markt in de Gemeenschap, door een onomkeerbare vermindering van de productiecapaciteit of door de sluiting van installaties.

(185) De suikersector heeft al jaren te kampen met een structurele overcapaciteit. Dat is de reden waarom in het kader van Verordening (EEG) nr. 1785/81 een systeem van nationale productiequota is ingesteld dat het verlenen van om het even welke nieuwe steun aan investeringen in deze sector verbiedt. Dit verbod getuigt van de constante bezorgdheid geen enkele toename van de productiecapaciteit in een zo gevoelige sector toe te staan.

(186) Het specifieke steunplan van 1992 voorziet in geen enkele vermindering van de productiecapaciteit van de begunstigde onderneming.

(187) De in de communautaire richtsnoeren bepaalde regel, dat de begunstigde van herstructureringssteun moet overgaan tot een onomkeerbare vermindering van de productiecapaciteit en de sluiting van installaties, kan worden afgezwakt wanneer wordt aangetoond dat een vermindering van de capaciteit zou kunnen leiden tot een duidelijke verslechtering van de marktstructuur omdat ze, bijvoorbeeld, een monopolie- of oligopoliesituatie in de strikte betekenis van het woord tot gevolg zou kunnen hebben. In het onderhavige geval is dit niet aangetoond.

(188) Italië bevestigt in dat verband dat de voorwaarde die bij de goedkeuring van de nationale sectorplannen door de Commissie is opgelegd en volgens welke de herstructureringssteun in geen geval mocht leiden tot een overschrijding van het aan Italië toegewezen nationale productiequotum voor suiker, in acht is genomen.

(189) Laatstgenoemde voorwaarde verschilt evenwel van die welke in punt 3, onder ii), van de communautaire richtsnoeren is bepaald en die tot doel heeft een vrije mededinging in stand te houden in een markt, ongeacht of deze al dan niet is onderworpen aan kwantitatieve beperkingen die globaal zijn vastgesteld op het niveau van elke lidstaat.

(190) Italië verklaart ook dat de verhoging van de productiecapaciteit in de fabriek van Castiglion Fiorentino (van 3 700 tot 7 500 ton verwerkte suikerbieten per dag) het mogelijk zou hebben gemaakt alle suikerbieten te verwerken die worden geteeld in het toeleveringsgebied dat de fabriek vroeger deelde met een andere suikerfabriek die was gevestigd in Cecina, na de sluiting van deze fabriek. De voorwaarden voor het sluiten van deze fabriek en de eventuele samenhang tussen deze fabriek en het herstructureringsplan van Castiglionese zijn niet meegedeeld.

(191) Hieruit moet dus worden geconcludeerd dat het bestaan van feitelijke gegevens op basis waarvan kan worden afgeweken van de regel volgens welke in gevallen van deze aard de herstructurering vergezeld moet gaan van de vermindering van de productiecapaciteit, niet is aangetoond.

3. *Steun in verhouding tot de kosten en baten van de herstructurering*

(192) Volgens dit derde criterium moet de herstructureringssteun tot het voor de uitvoering van de herstructurering strikt noodzakelijke minimum worden beperkt. Aan dit criterium is voldaan indien verschillende voorwaarden vervuld zijn. Enerzijds moet de begunstigde van de steun, hetzij met eigen middelen, hetzij via externe commerciële financiering tegen marktvoorwaarden, een belangrijke bijdrage leveren aan het herstructureringsplan. Voorts mag de steun de financiële lasten van de onderneming niet zo overmatig verlichten, dat de begunstigden de beschikking krijgen over extra middelen die zouden kunnen worden gebruikt voor agressieve, marktvervalsende activiteiten die geen verband houden met het herstructureringsproces. Tenslotte mag de steun evenmin worden gebruikt voor de financiering van nieuwe investeringen die niet nodig zijn voor de herstructurering.

(193) In het onderhavige geval is aan deze voorwaarden niet voldaan.

(194) Uit de beschikbare informatie blijkt namelijk dat de herstructurering is gefinancierd met middelen die uitsluitend door RIBS zijn verstrekt. In het besluit van het CIPE van 26 april 1992 en in het specifieke steunplan dat op grond van dat besluit is goedgekeurd, wordt op geen enkele wijze melding gemaakt van kosten van de herstructurering die ten laste van de begunstigde zouden komen. De enige verplichting die de Zuccherificio Castiglionese moest vervullen om voor de financiële bijdrage (waarvan het bedrag niet nader was gespecifieerd) in aanmerking te komen, was dat de herstructurering van de installaties moest worden voltooid. In dit geval betreft het een deelneming van de begunstigde aan investeringsuitgaven (waarvan het grootste deel niet onmisbaar was voor het herstel van de rentabiliteit binnen een redelijke termijn) en niet in deelneming („geen belangrijke bijdrage" zoals in de richtsnoeren is bepaald) in de algemene kosten voor de herstructurering van de onderneming.

(195) Voorts moet uit de beschikbare informatie worden geconcludeerd dat de aan Castiglionese ter uitvoering van het specifieke steunplan 1992 verleende steun het mogelijk heeft gemaakt niet alleen een deel van de totale schuld van de onderneming ten aanzien van RIBS, overeenkomend, met 32 miljard ITL, in aandelenkapitaal om te zetten, met de verplichting de aandelen terug te kopen tegen de nominale waarde — na 10 of 15 jaar, naargelang van het geval — en de terugbetaling van de resterende schuld (4 miljard ITL) te spreiden tegen gunstige voorwaarden, maar ook investeringen uit te voeren voor een totaalbedrag (dat in het specifieke interventieplan is vermeld) van 47,5 miljard ITL.

(196) Deze investeringen waren echter niet alle noodzakelijk voor de herstructurering. Overeenkomstig hetgeen in het specifieke steunplan van 1992 was vermeld, werden investeringen voor in totaal 10 miljard ITL dringend noodzakelijk geacht om de voortzetting van de activiteit in de fabriek van Castiglion Fiorentino mogelijk te maken. Het specifieke steunplan van 1992 voorzag echter in investeringen voor 2,5 miljard ITL voor de 15 jaar waarin de steun van RIBS zou worden verleend (in totaal 37,5 miljard ITL) voor de „normale technologische modernisering" van de installaties: deze investeringen kunnen niet worden beschouwd als noodzakelijk in de zin van de richtsnoeren inzake herstructureringssteun.

(197) Gelet op hetgeen voorafgaat is de Commissie van oordeel dat de betrokken steun in te grote mate de financiële lasten van de Zuccherificio Castiglionese heeft verlicht, waardoor deze onderneming onder meer in staat werd gesteld een investeringsplan te financieren dat niet beperkt was tot de maatregelen die strikt vereist waren voor de herstructurering.

(198) Daarom moet worden geconcludeerd dat deze steun niet in overeenstemming is met de relevante communautaire richtsnoeren.

(199) Op dezelfde manier als voor de steun die door Nusam aan Sadam Abruzzo is verleend, moet ook de gegrondheid worden onderzocht van het tweede argument dat Italië heeft aangevoerd en volgens hetwelk de aan Castiglionese verleende steun zou kunnen worden toegestaan omdat het investeringssteun is. Om als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt te kunnen worden beschouwd moet in de eerste plaats worden nagegaan of de steun wel noodzakelijk is voor de herstructurering van de suikersector in Italië en, in de tweede plaats, of de steun niet hoger is dan de maximale steunintensiteit die voor dit soort steun gold in het betrokken gebied op het tijdstip dat de steun is verleend.

(200) Wat de eerste van deze twee voorwaarden betreft, kunnen wij hier volstaan met de bewoording die in het specifiek steunplan 1992 is gebruikt en volgens welke een deel (37,5 miljard ITL) van de investeringen bestemd was voor de normale technologische modernisering van de installaties. De Commissie beschikt echter over geen enkel element om te kunnen beoordelen of de steun die is verleend voor de uitvoering van deze investeringen noodzakelijk was voor de herstructurering van de onderneming of voor de herstructurering van de suikersector in Italië.

(201) Dit geldt echter niet voor de investeringen die in het specifiek steunplan zijn aangemerkt als onmisbaar voor de voortzetting van de activiteit van de suikerfabriek. Deze uitgaven, die 10 miljard ITL belopen, zijn de enige die voldoen aan de eisen om voor staatssteun in aanmerking te komen op grond van artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81 en van de beschikkingen van de Commissie tot goedkeuring van de nationale sectorplannen: zij passen inderdaad in een specifiek steunplan en zijn gerechtvaardigd door uitzonderlijke omstandigheden in verband met de sectorplannen (het specifieke steunplan acht ze namelijk onmisbaar voor het verwezenlijken van de herstructurering). De eventueel voor de uitvoering van deze investeringen verleende steun had dus, gelet op de afwijking waarin is voorzien bij artikel 46 van Verordening (EEG) nr. 1785/81, geacht kunnen worden te voldoen aan het bepaalde in de artikelen 87 en 88 van het Verdrag.

(202) Daar de fabriek van Castiglion Fiorentino is gelegen in een gebied dat niet onder doelstelling 1 valt (ook niet op het tijdstip dat de steun is toegekend), had het totale bedrag van de steun die aan Castiglionese had kunnen worden toegekend voor de uitvoering van nieuwe investeringen waarin in het specifieke steunplan was voorzien, beperkt moeten zijn tot 55 % van de subsidiabele uitgaven (dit is de maximale steunintensiteit die geldt voor investeringen in de sector verwerking en afzet van landbouwproducten in de regio's die niet onder doelstelling 1 vallen).

(203) De waarde van de overeenkomstige steun bedraagt dus 5,5 miljard ITL in brutosubsidie-equivalent (10 miljard × 55 %).

(204) Wat de berekening van de waarde van de steun betreft, is de Commissie van oordeel dat, zelfs indien Castiglionese had kunnen worden beschouwd als een onderneming in moeilijkheden, deze waarde niet kan overeenstemmen met het totale bedrag van de leningen en participaties van RIBS. De Commissie beschikt namelijk over geen enkel gegeven om te concluderen dat ten tijde van de toekenning van de leningen en de participaties, Castiglionese niet in staat zou zijn geweest ze terug te betalen. Bovendien zijn, volgens de Italiaanse autoriteiten, de termijnen voor de terugbetaling strikt in acht genomen. De waarde van de steun die aan Castiglionese is toegekend op basis van het besluit van het CIPE van 16 april 1992 moet worden berekend zoals uiteengezet in de overwegingen 204.1, 204.2 en 204.3:

(204.1) Verlenging van de participatie van 12 miljard ITL die in 1984 is genomen met een extra periode van tien jaar.

De waarde van deze participatie is gelijk aan die van een lening tegen een rente van 0 % gedurende tien jaar, met vrijstelling van de aflossing van het kapitaal voor een periode van dezelfde duur (tien jaar). De rente die voor de berekening van het brutosubsidie-equivalent van deze steun in aanmerking moet worden genomen is de communautaire referentierente op het tijdstip dat de steun is uitgekeerd (14,4 %).

(204.2) Waarde van de omzetting in kapitaal van een lening van 20 miljard ITL en van de participatie in het kapitaal van de onderneming voor een bedrag van 10 miljard ITL.

Bij de berekening van deze waarde wordt er rekening mee gehouden dat elke participatie overeenkomt met een lening tegen een rente van 0 % en met een looptijd gelijk aan die van de participatie, met een aflossingsvrije periode die gelijk is aan de duur van de lening. De rentevoet waarop de berekening van het brutosubsidie-equivalent is gebaseerd is de communautaire referentierente op het tijdstip dat de steun is toegekend (14,4 %). Eventuele andere financiële voordelen die zijn verbonden aan de omzetting in kapitaal van de schuld van 20 miljard ITL moeten vanzelfsprekend ook in de berekeningen worden opgenomen (bijvoorbeeld, het kwijtschelden van de rente die was verschuldigd op de datum waarop de schuld is omgezet).

(204.3) Herschikking van de resterende schuld van 4 miljard ITL en de lening tegen verlaagde rentevoet van 20 miljard ITL.

Het subsidie-equivalent van deze steun, die rekening houdt met de verlaging van de rentevoet en de aflossingsvrije periode die is toegestaan, moet worden berekend aan de hand van de communautaire referentierentevoet op het tijdstip dat de steun is toegekend (14,4 %).

(205) Het deel van de in overweging 204 bedoelde steun dat groter is dan het bedrag van 5,5 miljard ITL in brutosubsidie-equivalent waarop Castiglionese wettelijk aanspraak had kunnen maken als investeringssteun, is derhalve niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

Steun voor de aankoop van Castiglionese

(206) De bij het besluit van het CIPE van 16 april 1992 goedgekeurde maatregelen kunnen niet worden beschouwd als steun voor de aankoop van een overheersend belang in Castiglionese.

(207) Deze maatregelen waren namelijk niet bestemd voor een bepaalde begunstigde maar voor potentiële gegadigden van de openbare verkoopprocedure, voor zover ze voldeden aan de in het besluit bepaalde eisen. Er heeft een openbare verkoopprocedure plaatsgevonden onder het toezicht van de faillissementsrechtbank van Rome in het kader van het preventief gerechtelijk akkoord voor Federconsorzi en alle belanghebbenden zijn uitgenodigd tot de aanbesteding.

VII. **CONCLUSIES**

(208) De steun waarop de onderhavige beschikking betrekking heeft en die niet aan de Commissie is gemeld overeenkomstig het bepaalde in artikel 88, lid 3, van het Verdrag, is onwettig omdat hij is verleend voordat de Commissie zich over de verenigbaarheid ervan met de gemeenschappelijke markt had uitgesproken.

(209) Hij is bovendien, om de hiervoren uiteengezette redenen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt omdat hij onder het in artikel 87, lid 1, van het Verdrag bedoelde verbod valt en niet in aanmerking komt voor een van de in de leden 2 en 3 van dat artikel bepaalde uitzonderingen.

(210) Ingeval de steun onverenigbaar is met de gemeenschappelijke markt, moet de Commissie gebruik maken van de mogelijkheid die haar is toegekend bij het arrest van het Hof van Justitie van 12 juli 1973 in de zaak 70/72 — Commissie/Duitsland ([30]), bevestigd bij de arresten van 24 februari 1987, zaak 310/85 — Deufil/Commissie ([31]) en van 20 september 1990, zaak C-5/89 — Commissie/Duitsland ([32]), en de lidstaat aanmanen van de begunstigde alle onwettig verleende steun terug te vorderen. Deze terugvordering is noodzakelijk om de vorige situatie te herstellen en de financiële voordelen die de begunstigden van de steun ten onrechte zouden hebben genoten vanaf de datum waarop de steun is toegekend, ongedaan te maken.

(211) De steun moet worden terugbetaald overeenkomstig de procedures die daartoe in het Italiaanse recht zijn bepaald. De terug te betalen bedragen moeten door Italië worden berekend overeenkomstig de in deze beschikking uiteengezette criteria. Over het aldus verkregen bedrag wordt een rente berekend vanaf het tijdstip dat de steun is verleend totdat hij daadwerkelijk is terugbetaald. De rente wordt berekend op basis van de marktrente, rekening houdende met de rente die wordt gebruikt voor de berekening van het subsidie-equivalent in het kader van de regionale steunmaatregelen.

(212) De onderhavige beschikking laat de maatregelen die de Commissie eventueel zal nemen in verband met de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid in het kader van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) onverlet,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

1. De volgende maatregelen die door Italië via het overheidsbedrijf RIBS SpA zijn verleend zijn onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt:

a) steun aan Nusam SpA in de vorm van een participatie in het kapitaal van de onderneming voor 5 miljard ITL (12 april 1988), respectievelijk 2,5 miljard ITL (2 februari 1990);

b) steun aan Sadam Abruzzo SpA in de vorm van een openbare borgstelling voor gegarandeerde bedragen van 2 miljard ITL (12 september 1989), respectievelijk 11 miljard ITL (2 februari 1990);

c) de steun waarin is voorzien bij het besluit van het CIPE van 26 juli 1990: declassering en achterstelling van een krediet van 17,504 miljard ITL ten gunste van Sadam Abruzzo SpA en van andere schuldeisers van Nusam SpA, alsmede verlaging van de aankoopprijs voor de fabriek van Celano, met inbegrip van de voordelen verbonden aan de overneming van de schuld van 15 miljard ITL, ten gunste van Sadam Abruzzo SpA;

d) steun aan de Zuccherificio Castiglionese SpA in de vorm van een openbare borgstelling voor een gegarandeerd bedrag van 41 miljard ITL (2 augustus 1991).

2. De volgende steun die door Italië is toegekend via het overheidsbedrijf RIBS SpA op 26 juli 1990 aan Sadam Abruzzo SpA is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt voor het gedeelte dat, uitgedrukt in brutosubsidie-equivalent, het bedrag van 15 miljard ITL overschrijdt:

a) steun in de vorm van het nemen van een participatie in het kapitaal van de onderneming voor een bedrag van 8 miljard ITL;

b) steun in de vorm van een lening tegen verlaagde rentevoet voor een bedrag van 11 miljard ITL.

3. De steun die door Italië is toegekend via het overheidsbedrijf RIBS SpA op 16 april 1992 aan de Zuccherificio Castiglionese SpA is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt voor het gedeelte, uitgedrukt in brutosubsidie-equivalent, dat 5,5 miljard ITL overschrijdt:

a) steun in de vorm van een verlenging van de termijn van een participatie voor een bedrag van 12 miljard ITL met een extra termijn van tien jaar;

b) steun verleend in de vorm van omzetting van een krediet van 20 miljard ITL in aandelenkapitaal;

c) steun in de vorm van de herschikking van een schuld van 4 miljard ITL;

d) steun in de vorm van het nemen van een participatie in het kapitaal van de onderneming voor een bedrag van 10 miljard ITL;

e) steun in de vorm van een lening tegen verlaagde rentevoet voor een bedrag van 20 miljard ITL.

Artikel 2

1. Italië neemt alle dienstige maatregelen om van de respectieve begunstigden de in artikel 1 bedoelde steun die reeds wederrechtelijk zou zijn uitgekeerd, terug te vorderen binnen twee maanden na de kennisgeving van deze beschikking.

2. De terugvordering vindt plaats volgens het Italiaanse recht. Over de terug te vorderen bedragen wordt bovendien een rente berekend vanaf de datum waarop ze ter beschikking van de begunstigden zijn gesteld totdat ze daadwerkelijk zijn terugbetaald. De rente wordt berekend op basis van de rentevoet die als referentie geldt voor de berekening van het subsidie-equivalent in het kader van de regionale steunmaatregelen.

([30]) Jurispr. 1987, blz. 813.
([31]) Jurispr. 1987, blz. 901.
([32]) Jurispr. 1990, blz. 1-3437.

Artikel 3

1. Italië stelt de Commissie binnen twee maanden na de datum van de kennisgeving van deze beschikking in kennis van de wijze waarop het subsidie-equivalent van de terug te vorderen steun is berekend.

2. Italië stelt de Commissie binnen twee maanden na de kennisgeving van deze beschikking in kennis van de maatregelen die zijn genomen om aan deze beschikking gevolg te geven.

Artikel 4

Deze beschikking is gericht tot de Italiaanse Republiek.

Gedaan te Brussel, 11 mei 1999.

Voor de Commissie

Franz FISCHLER

Lid van de Commissie